

Քարեգործությունը բազմահասցե ոլորտ

Նախնական դայմանավորվածության համաձայն, հունիսի 12-ին Սեփական կերտ էին ժամանել «Ինքերիլաս Ջեթմանի» հանրագույն կազմակերպության ներկայացուցիչներ, բժիշկ-դոկտորներ Գուլիո Ինքիանին և Մարգիս Բեռնյանը, որոնց ուղեկցում էին ՀՀ առողջապահության նախարարության տնօրենի վերականգնողական և միկրոփրաբուժության կենտրոնի 4 մասնագետներ: Նրանց այդ նպատակը բազմալից հյուսանի, դիմաձևության դասընթացների, ինչպես նաև ակադեմիկոսների դասընթացի ստացումը և հրազենային վնասվածների վիրահատություններ կատարելն էր՝ զուտ քարեգործական հիմունքներով: Ինչպես ասաց Ս. Բեռնյանը, իրենց առաջին բժշկական առաջնությունը Հայաստան եղել է անցյալ տարվա նոյեմբերին, երեսնի բժշկական համալսարանի հրավերով: Երկրորդ առաջնության ընթացքում որոշվել էր ներառել նաև Արցախը: Այդ առաջնությունը ընդգրկում էր թե՛ հիվանդների խորհրդակցությունը և թե՛ բուժօգնությունը դեղորայքային ու սարքավորումներով օժանդակությունը: Երկու օրվա ընթացքում բժիշկները կատարեցին սասնյակ վիրահատություններ: Իսկ հիվանդների մի մասի վիրահատությունը ծրագրվեց իրականացնել Երևանում:

Պր. Բեռնյանի ազգագույն գործունեությունը սուկ այդ բնագավառում չի սահմանափակվում: Լինելով աշխարհիկ անձնավորություն, նա օգնում է ազգայնում և Գերմանիայի հայ եկեղեցուն: Պրոֆեսոր բնորոշմամբ, հայ եկեղեցուն սպիտակում միայն կրճատական հաստատություն չէ, այլ նաև յուրօրինակ հայրենի կառավարություն է արժեքներով, որը միշտ էլ բարձրորակ իրականացրել է ազգայնական գործունեությունը հոգեւոր մակարային և այլ բնագավառներում:

«Եթե ես լավ սիրաբանում եմ հայրենին, ապա միայն հայ եկեղեցուն շնորհիվ», խոստովանեց նա գրույցի ընթացքում:

ԿԱՐ ԳԱՐԲԵՆԻԱՆ, Սեփական կերտ

Վարչապետը մեզանում չի ընտրվում, նրան իր հրամանագրով նշանակում է հանրապետության նախագահը: Վազգեն Սարգսյանը բացառություն չէ: Բայց նա առաջինն է մինչև այսօր մեր ունեցած 8 վարչապետներից, որ այդ բարձր դասումն ստանձնում է «հաղափական զարգացումների արդյունավետ» ինչպես հրավորում, այլև փաստորեն ընտրում է կառավարության ղեկավարին: Վազգեն Սարգսյանն, ահա, իբրև ընտրություններում համոզիչ հաղթանակ տարած «Միասնություն» դաշինքի ղեկավարներից մեկը, մեր առաջին ընտրված վարչապետն է նրա «թիկունում» 488 հազար ընտրողի ծայր կա: Լավ, թե՛ վա՛րչապետն է կլինի նա՝ հետո կեսնենք:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջին «ընտրված» վարչապետը

ժեշտից առաջ հայտարարել էր նրա նախորդը Արմեն Դարբինյանը: Ի՞նչ է դա նշանակում:

Դեռ մինչև խորհրդարանական ընտրությունները նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը չէր բախճում, որ կառավարություն կազմելու ու կառավարելու նպատակները կատարելու համար իր անձնիկը ընտրությունների արդյունքները: Գործող Սահմանադրությունը նախագահին հնարավորություն էր տալիս այդպիսի հանձնառություն չստանձնել: Նախագահը չգանկացավ դրանից օգտվել, և սա, անվերապահորեն, բարոյական էր: Այդպես է օգնում օգնում էր փոփոխությունը: Նախագահը ոչ թե վարչապետ է նշանակում, այլ խորհրդարանական ընտրություններում հաղթանակ տարած հաղափական կուսակցության կամ կուսակցությունների դաշինքի ղեկավարին հանձնարարում է կառավարություն կազմել: Միայն թե այդ կարգը նրանց մոտ վավերացված-ամրագրված է Սահմանադրությամբ, մեզ մոտ ոչ: Հավանաբար, Սահմանադրության բարեփոխումները նախադասարանները մենք էլ միշտ գնանք այդ ճանապարհով: Նախագահն այս դասընթացում բարի կամ դրսևորեց և մինչև այդ հրամարվեց կամայականորեն գործելու իրավունքից: Իսկ դա հնարավորություն է տալիս նախագահին բարձրացնելու ՍՏ ընտրությունների գծերը: Ժողովուրդը դրանով ոչ միայն խորհրդարան է ձե-

Քայքայ ու նրա նշանակումով մեզանում նույնպես նյութական բովանդակություն է ստանում Արմենուհում լայնորեն տարածված «ամեն ժողովուրդ արժանի է իր կառավարությանը» ասույթը, որովհետև այդ կառավարությունն ինքը ժողովուրդն է ընտրել, անառարկելի է: Պետականության կայացման, ժողովրդավարության խորացման առումով սա իրո՞ք առաջընթաց է: Պետության գիրկն է անցնում այն դասադասելի ուղակիական, երբ նախագահը թափանցիկ է հրավորում, այլև փաստորեն ընտրում է կառավարության ղեկավարին: Վազգեն Սարգսյանն, ահա, իբրև ընտրություններում համոզիչ հաղթանակ տարած «Միասնություն» դաշինքի ղեկավարներից մեկը, մեր առաջին ընտրված վարչապետն է նրա «թիկունում» 488 հազար ընտրողի ծայր կա: Լավ, թե՛ վա՛րչապետն է կլինի նա՝ հետո կեսնենք:

Կարծիքներ կան, թե դա «կրուլացնի» նախագահին, նրան վերածելով յուրաքանչյուր «անգլիական քաղաքացու»: Հնարավոր է նաև հակառակը նախագահն ամեն դարձյալի կարող է «ծեղելը լվանալ», իբր դու՛ր եմ ընտրել, բարի եղել հանդու՛րձել: Երկրորդ կառավարությունը հնարավորություն կստանա առանց «ես նայելու» ձեռնամուխ լինել այն նախընտրական ծրագրի կատարմանը, որ ներկայացրել էր «Միասնություն» դաշինքը: Կառավարության ամեն մի հաջողություն, անուշուշ, կվերագրվի նաև նախագահին, ընդամենը ասվելի մեծ չափով, և նա ցանկացած ծախսողում: Երրորդ կարծրացնի խորհրդարանի օտարազգությունը կառավարության հաջող աշխատանքի դայմաններ և անհրաժեշտ օրենսդրական դասադասումները իմաստով: Ը՛լ՝ որ վարչապետն ու կառավարության անդամների դասընթացում այժմ դասավորների մեծամասնությանը դասարարված ինչ-որ անձինք չեն, այլ իրենց լիցիտներից մեկն ու իրենց ընկերները: Զորքը և ամենազվախալի կարծրացնի ընտրողների դասադասումները, կտրափեցնի նրանց և կհարկադրի մտածել, թե ո՞ւմ են ընտրում «քաղաքի ինտելիկտությունների» ու «քարեգործ» դասավորումների, թե՛ իրենց վաղվա կառավարողներին:

ՏԵՍ ԷՅ 4

Վազգեն Սարգսյանը դեռ է նախ առաջինի այս բյուրեղի հարկահավաքումը

Սկզբը է՛ր
«Ազգեն» արդեն հրապարակել է ֆինանսների և կրոնամիկայի նախկին նախարար Էդ. Սահրոյանի գնահատականը հարկային եկամուտների հավաքման վերաբերյալ, ուր վերջինս շեշտում է, թե նվազագույնը 5-6 մլրդ-ի շեղում կա գրեթե բոլոր հարկատերերի հավաքման գծով: Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների ստացվելի դրամաձևողների գծով ես վիճակն անորոշ է, վերջին շեշտողները, ըստ ամենայնի, կկատարվեն Համապարհաշխարհային բանկից հետո Միջազգային արժույթային հիմնադրամի դասակարգության ժամանակ վերջում (ՄԱՀ-ի դասակարգությունը երեսն կամ անհարկալի է: Ֆիլեթեթ, որ այս կազմակերպությունների վարկերի շնորհիվ է, որ հնարավորություն կա սեղծի վաճառելու բյուրեղի դեֆիցիտը առանց կադրերի կրճատելու օպերային հողվածները՝ կադրերի փոխարինության, առողջապահության և այլ ուղղություններով: Սակայն սեղծից շնորհ (ծախսերի կրճատումը և համահարթեցումը հավաքվող եկամուտների հետ), համոզված է ֆինանսների և կրոնամիկայի նախարար Էդ. Սահրոյանը, անխուսափելի է:

Սոցիալ-սնտեսական զարգացման 8-րդ ծրագիրը

8-րդ հրապարակի հորոգում են աշխարհում հայտնի 7 գործերից հետո արարված յուրաքանչյուր մարդկային մեծագործություն: Հայաստանի նորահավաք հանրապետության 8-րդ կառավարությունը վաղը Աժ-ին կներկայացնի իր սոցիալ-սնտեսական զարգացման ծրագիրը: Նախընտրական օրացումը հաջողության հասած

«Միասնություն» դաշինքի ծրագրում, ինչպես նաև 5 տոկոսը հասած կուսակցությունների ծրագրահեռներում, սակավ քաղաքային, առաջադրվում էր սնտեսական բարեփոխումների լուրջ վերանայում: Բայց նախընտրական խոստումներն անարժեք են հեռընտրական իրականությունից: Իզուր չէ, որ նոր կառավարությունում կրոնամիկայի և սնտեսական, կառուցվածային բարեփոխումների ընթացքը փոխվարչապետի իրավասություններով սեփուհող Արմեն Դարբինյանը հայտնում է, որ նոր կառավարության ծրագիրն է կառավարության կուսակցության գործիչների մեջ: Արդեն հայտնի է, որ Հայաստանի նոր կառավարության ֆինանսասնտեսական ոլորտը կուղղորդեն ծանոթ դեմքեր: Իրազեկ արդյունքները նույն են, որ ֆինանսների և կրոնամիկայի նախարարությունը դարձյալ սրտիվելու է: Ֆինանսների ոլորտը հասկացվելու է Բազրայանի կառավարությունում այս դասընթացը զբաղեցնող Լեւոն Բարխուդարյանին, կրոնամիկայն Արմեն Դարբինյանին: Սեփականաձևողումն նախարարությունը որդեկ կառուց, լուծարվելու է և առանձին վարչության կարգավիճակով ներառվելու կրոնամիկայի նախարարության կազմում, ինչպես Ռուսաստանում դեռևս կանոնակարգված կոմիտե: Արմեն Դարբինյանի կառավարությունում աշխատանքները փաստը հավանական է դարձնում փոխնախարարների և վարչության ղեկավարի մակարդակով հայտնի անունների դաշինքում գործադիր իշխանության կազմում էդ. Սահրոյան, Էդ. Սուրդյան, Գագիկ Արզումանյան, Արա Դարբինյան, ինչը նշանակում է, որ այս երիտասարդների շնտեսական-ֆինանսների

րով, սակայն Հայաստանը թե՛ իր ունեցած մասնագիտական մարդկային ռեսուրսներով, թե՛ տարածված ու բնական դասընթացով համարելի չէ Հիմաստների հետ:

ՄՉ, ձա՛խ, թե՛ հառաջ

Հեռընտրական օրացումը հայաստանյան օգն փողակալում ուժեր ինքն վախեցնում ներսին ու դրսին, թե ձախ ուժերն են եկել իշխանության, ուստի սոցիալիզմը բառը բնական զգուցավորություն է առաջացնում հարթած փողակալում «Միասնություն» և անգամ Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության գործիչների մեջ: Արդեն հայտնի է, որ Հայաստանի նոր կառավարության ֆինանսասնտեսական ոլորտը կուղղորդեն ծանոթ դեմքեր: Իրազեկ արդյունքները նույն են, որ ֆինանսների և կրոնամիկայի նախարարությունը դարձյալ սրտիվելու է: Ֆինանսների ոլորտը հասկացվելու է Բազրայանի կառավարությունում այս դասընթացը զբաղեցնող Լեւոն Բարխուդարյանին, կրոնամիկայն Արմեն Դարբինյանին: Սեփականաձևողումն նախարարությունը որդեկ կառուց, լուծարվելու է և առանձին վարչության կարգավիճակով ներառվելու կրոնամիկայի նախարարության կազմում, ինչպես Ռուսաստանում դեռևս կանոնակարգված կոմիտե: Արմեն Դարբինյանի կառավարությունում աշխատանքները փաստը հավանական է դարձնում փոխնախարարների և վարչության ղեկավարի մակարդակով հայտնի անունների դաշինքում գործադիր իշխանության կազմում էդ. Սահրոյան, Էդ. Սուրդյան, Գագիկ Արզումանյան, Արա Դարբինյան, ինչը նշանակում է, որ այս երիտասարդների շնտեսական-ֆինանսների

փողակալում կարունակվի: Բայց արդյունաբերության ոլորտը կարծես հասկացվելու է կարեն Դեմիրճյանի օրացումի մարդկանց, հետևաբար հույս կա, որ Հայաստանում գուցե իրականություն կդառնա կադրերի հարկալից և սոցիալիզմի տարրերի հաջողակ կոնվերտացիան, ինչի մասին խոսում էր ՈՂ Լեւ-վարչապետ Եվգենի Պրիմակովը, մինչև ուժային նախարար Սեփուհիլի իր արժող հանձնելը:

Խորհրդավոր ընթրիք

Իրազեկ արդյունքները դնում են, որ Վազգեն Սարգսյանն արդեն երրորդ կառավարության կազմն է ներառելու և բանակցում: Ու Լանգի համեմատությունը մեր մեծ հարեւան Ռուսաստանի հետ դասեղ է, վկայակոչելով ուժային նախարար Սեփուհիլի վարչապետ դառնալուց հետո կատարած առաջին լայն կառավարության առընթեր շնտեսական խորհրդի սեղծումը, ուր կներգրվեն հանրապետության առաջատար շնտեսական գործիչներն ու մարդուցները:

Վազգեն Սարգսյանի համար այս ճանապարհը կարող է ամենաարդյունավետը լինել և այդ դեպքում խորհրդավոր ընթրիքից հետո ձեռավորված առաջալ-նախարարները կկարողանան դեռևս շնտեսական իր կայուն շնտեսական աճի: 16-ին հրապարակվելի կառավարության ծրագիրը հավանալի դասընթացներով կուսենա հոյակազրի շեփ, ուր հնարավոր չի լինի ուրվագծել ոչ միայն մակրոսնտեսության չափանիշները, այլև միկրոսնտեսական, արդյունաբերական առանձին ոլորտների, ձեռնարկությունների և այդ ձեռնարկություններում աշխատող

Առաջին «ընտրված» վարչապետը

Սկզբը էջ

Ո՞րն է գերադասելի՞ Խաղաղական ուժի՞ն նախադասություն սաղը, թե՛ անհասներին: Միզուցե այս հանգամանքը, վերադառե, ճանապարհ բացի նաեւ այն բանի զիջակցման առաջ, թե՛ որևէ նպաստակաւորում է մեծամասնական ընտրակարգի լիովին եւ վճարողաբար հրատարակել, ինչպէս այդ արել են եվրոպական բազմաթիւ երկրներ, նույնիսկ մեր հարեւան Թուրքիան, եւ եկել է համամասնական ընտրակարգին (կուսակցական ցուցակներին) անցնելու ժամանակը: Դէ՛ որ ընտրություններում հաջողության հասնելու, 5 տոկոսի արգելադասւածը հաղթահարելու մտադրությամբ հրապարակ մտնող ոչ մի Խաղաղական կազմակերպություն իր ընտրակարգը չի ընդգրկել այնուհետ «Ինքնակազմակերպություն», որով կարող են վարչապետի իրեն եւ վանել ընտրողներին: Մինչդեռ բազմաթիւ առումներով վստահություն չենք ունենում, անգամ մտախոհ բաց խղճով մակարդակով, սակայն գրպաններն ինչ-ինչ ճանապարհներով ուղեգրած եւ «բարեբախտ» դիմակով աջ ու ձախ ընտրակաւորում բաժանող կասկածելիները մեծամասնական ընտրակարգի շնորհիվ կարողանում են սողողակէ խորհրդարան: Ո՞նք ճանաչում եր, երբ մեր նորընտիր ԱԺ-ի 1-ին իսկ նիստում, խոսակցի ընտրության փակ (զաղտնի) ինքնակազմակերպության ժամանակ, 6 ինքնաբերական ծանայվել էր անվավեր անխաբ վկայություն այն բանի, որ նույնիսկ դասազանգված անկարող է հասկանալ անգամ այնուհետի սարակական բան, ինչուհետև... ընտրություն կատարել է:

Միով բանով, Վազգեն Սարգսյանի վարչապետ նշանակվելը Խաղաղական առումով ողորմելի երևույթ է: Անուշա, այս դեպքում էլ կան բավական վստահներ: Բայց դրան բաց ալիքի սուրբելակով, Կան օրբելակով հանգամանքների հետեւան կարող են լինել: Անվավեր մեզ դառնալով երկու ուժեղ բնավորությունների՝ նախագահի եւ վարչապետի բախման վստահից: Կուզենայի հավասար, որ ստանձնելով վարչապետի դասընթաց, Վազգեն Սարգսյան իր ուսերին ծանրաբար ստեղծի դասաստանականության բեռնից կրասնա ալիքի Երբանայաց, համբերասար ու հանդուրժող, որ այնքան էլ հասուն չէր երեկվա դասաստանական նախարարի քոկունը բնավորությանը: Իհարկե, իշխանության կտրուկ մեծացումը ընդունակ է խորացնելու նաեւ զանկացած մարդու մեջ բավական անցանկալի գծերը, իսկ դեռևս ընտրության ներսում բարձրագույն դասընթացը զբաղեցնելու դասընթացում դրան կարող են վճարական ազդեցություն ձեռք բերել ու երկիրը հասցնել աղետի: Սակայն Վազգեն Սարգսյանի դասընթացում հուսադրողն այն է, որ նոր վարչապետը մինչև այժմ իրեն դուրսուրել է իրեն դասաստանականության մարդ, իսկ որևէ այդ զգացումը մեծ է, այնքան ալիքի է նա փոխվում: Ո՞վ կարող է տնդել, թե 1996-ի սեպտեմբերի հանգամանքները հնարավոր են արձակվում եւ սեփական ժողովրդի դեմ սանկեր դուրս բերած դասաստանական նախարարի ու 1999-ի հունիսի վարչապետի միջև Կառնական սարբերություն չկա: Մեր իսկ այնքանի առաջ Վազգեն Սարգսյանը հասունացման դժվարին ճանապարհ անցավ, մի խոսքով չափով Խաղաղ իր 1996-ի մեղքը, եւ ես այդ գրել եմ դեռ 1998-ի հունվարին: Անցել է ես սարիուկե, եւ այս անհասը, Կարունակ անելով, այժմ մեզ ներկայանում է ոչ միայն իրեն «ուժային» լծակների տարածող ազդեցիկ ոյնական դասընթաց, այլև՝ հանրապետությունում իր Խաղաղական ազդեցությամբ առաջին տեղը դուրս եկած Խաղաղական կուսակցության լիդեր: Վազգեն Սարգսյանին այժմ հույս ու հավաստով նայում են ոչ թե մի Կանի Կասայից հազար զինվորներ, ոչ թե նա ղեկավարած դաշինքին իրեն ծայրերը սված հարյուր-հազարավոր ընտրողներ, այլև՝ ողջ երկիրը, միլիոնավոր մարդիկ, որոնք ինքը կոչված է կատարելու: Երբ հասկացավ, որ «կատարելու» ու «իշխելու» սարբեր բաներ են, արժանանալու է այդ միլիոնավորների օրհնանքին, երբ իրականացավ նշանակումը: Թող արժանի լինի առաջինն եւ մեզ փրկի երկրորդի դժբախտությունից:

ՈՍԵՐԻ ԿՈՍՏԱՆՍՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանում ստալինյան բռնությունների ուսումնասիրությունը կրկին վկայում է այն իրողությունը, որ ցանկացած բռնադատ իր իշխանությունը դառնում է ստալինյան հեղափոխության անհրաժեշտ մասը: Ստալինյան հեղափոխությունը կրկին վկայում է այն իրողությունը, որ ցանկացած բռնադատ իր իշխանությունը դառնում է ստալինյան հեղափոխության անհրաժեշտ մասը: Ստալինյան հեղափոխությունը կրկին վկայում է այն իրողությունը, որ ցանկացած բռնադատ իր իշխանությունը դառնում է ստալինյան հեղափոխության անհրաժեշտ մասը:

ստալինյան բռնությունների առաջին զոհերի մեջ էին սարբեր բուհերի զինակազմի մանկավարժները: Սյո դժբնի սարիների համար բնական էր, որ բռնությունների արյունախում մեծեման չբռնանցեց նաեւ դրոցը, որտեղ կենտրոնացված էր հանրապետության մտավոր ներուժի բավականին սկզբնական հասակը: Ինչպես ցույց տվեցին մեր ուսումնասիրությունները 33 և 4 եւ ԱՄՆ ԱՄ արխիվում, 1930-1939 թթ. Հայաստանում բռնադատվել են դրոցի 8 սնորեն եւ 255 ուսուցիչ:

ընդհանրապես դաճակցական գործունեության մեղադրանքով 3 արով արտոլվում է Մուսուլուլի գյուղի ուսուցիչ Ալեքսան Կարապետյան Փիլոսոփա եւ այլն: 30-ական թվականների սկզբնական Երջանում բռնությունները հիմնականում կաղված էին համասարած կոլեկտիվացման հետ: 1936 թ. կեսերից դրանք այլ բնույթ էին կրում, եւ սեղաններ անսին յոթ հոգու հետ ձերբակալված Կոսայի Երջանի ուսուցիչ Արիսակես Գալստյանն արդեն մեղադրվում էր ընդ-

սորեն նույն մեղադրանքներով արտոլվում: Հայաստանում, բռնությունների ենթարկված մանկավարժների մեջ կային նաեւ ուսուցիչ, ասորիներ եւ այլ ազգերի ներկայացուցիչներ: Հայրենական դասերազմի սարիներին որոշ դադարից հետո, 1949 թ. տեղի ունեցավ ԱՄՆՍ դասնության հերթական ողբերգական արարը: Հայաստանից հունիսի 14-ին զանգվածային արտոլի ենթարկվեցին 13 հազարից ավելի մարդիկ (2935 ընտանի): Արտոլված ընտանիքների գլ-

Հունիսի 14. Բռնադատվածների հիշատակի օր

Պորոցը եւ ստալինյան բռնությունները Հայաստանում 1920-1953 թթ.

Իշխանությունների, հակադատ բռնադատության իշխանությունների հետ, եւ կրել վերջիններիս հալածանքներն ու բռնությունները: Երբ ուղիղ ղրեւորումներ են տեղի ունենում նաեւ ստալինյան բռնադատության սարիներին ԱՄՆՍ-ում: Երբ է, խորհրդային կարգերի հաստատումից հետո նկատելի է իշխանությունների ուսուցիչները կրթական ոլորտին: Մասնավորապես Հայաստանում 1920-1940 թթ. սկզբնական դրական հայեր են արվում դրոցական Երջանային ոլորտում, սեղանվում են առաջին բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները եւ այլն:

Երանց հիմնական մասը մեղադրվում էր դաճակցական գործունեության մեջ, իսկ այլ դեպքերում, որոշեւ կանոն, նշվում էր հակահեղափոխական, հակախորհրդային գործունեությունը: Մինչեւ 1930-ական թվականների կեսերը առավել Կաս էր գյուղական դրոցների ուսուցիչների թիվը, որը կարելի է բացատրել անցկացվող համասարած կոլեկտիվացման ժամանակ կիրառվող բռնություններով: Այդ սարիներին ավելի մեծ է 2-5 արի արտոլի կամ ազատազրկման ենթարկվածների թվաքանակը, որը կտրուկ փոխվում է 1937-1938 թթ., երբ զնդակահարվում են 54 ը, 10 եւ ավելի սարիների ազատազրկման են ենթարկվում 52 ը, 8 արի 8 ը, 5 արի 17 ը եւ այլն:

հասակայ հակահեղափոխական սրոցկիսական խմբի անդամ լինելու մեջ: Երան դասադատում են 3 արի ազատազրկման: 1936 թ. հուլիսի 22-ին ձերբակալված Վաղարշապատի միջնակարգ դրոցի սնորեն Գեորգ Խրիմյանի մեղադրական եզրակացության մեջ կարդում ենք, որ նա «...մեղադրվում է նրանում, որ անվստահությամբ է վերաբերվել կուսակցական, խորհրդային մարմիններին, թերթերին, ինչպէս նաեւ Հայաստանի կոմերիտ-միության 44-ի Կարապետի զեկուցիչը 34/բ/ 4 Կ Կ նախկին Կարապետ Ա. Կարապետի իմնաստանության առթիվ, իրեն ուղղորդված հարցերում ակնհայտ կասկածի ակ է դրել Կարապետի իմնաստանությունը Կրաստանում եւ հակառակ ակնարկել է վրացական ազգի վրա...»: Այդ «մեղքերի» համար Գ Խրիմյանը ազատազրկվում է 10 արի ժամկետով:

խալորների մեջ 66 ը ուսուցիչներ էին: 10 ը Երեւանից, 6 ը Մարտունու, 4 ը Արսաւաշի, 4 ը Եջմիածնի, 3 ը Դիլիջանի, 3 ը Բայազետի, 3 ը Գորիսի, 2 ակն ուսուցիչ Աեւանի, Սիկոյանի, Կոսայի, Սոխակի եւ այլ Երջաններից:

Ըստ լուրյան, իշխանությունները հասկանում էին կրթության անհրաժեշտությունը սնեստության վերականգնման ու զարգացման համար, ուստի եւ բավականին հաջող աշխատանք էր կատարվում գրեթե համասարած անգրագիտությունը վերացնելու ուղղությամբ, եւ արդեն 1933-34 ուսումնական արում անցնում ընդհանուր յոթամյա կրթության:

Ըստ բնակության վայրերի 57 ուսուցիչ բռնադատվել է Երեւանից, 26 ը Լենինականից, 6 ակն Աեւարակից եւ Արսաւաշից, 5 ակն Կիրովականից եւ Գորիսից եւ այլն: Ավելորդ չէ հիշատակել, որ բռնությունների ալիքը հայ մանկավարժների նկատմամբ ներառել է նաեւ ԱՄՆ-ի այլ հանրապետություններում դասավանդողներին: Այսպէս, հայտնի է, որ Թբիլիսիում 1937-ի զոհերը դարձան Կոմիտասներ, Ֆիդիկոս Հակոբ Էլիբեկյանը, մաթեմատիկոս Հարթե Նաչաթյանը, բնագիտական Կարապետյանը, միջնակարգ դրոցի ուսուցիչ, գրող Գարեգին Սեյրանյանը եւ ուրիշներ:

1937 թ. մայիսի 29-ին և 4 մարմինները ձերբակալվում են նաեւ Գեորգի Գյուլի միջնակարգ դրոցի սնորեն Հովհաննես Արախամյանին, որը մեղադրվում է ուսուցիչների Երջանում կուսակցության դեկլարաների, խորհրդային մամուլի եւ գրողների հասցեին դարբերաբար սրոցկիսական-ազգայնամոլական արտահայտություններ անելու մեջ:

Այժմ ներկայացնենք նրանցից մի Կանիսի գործերը: Երեւանի երկաթուղային կայարանի թիվ 49 դրոցի ուսուցիչ Կ. Արտոլյանը արտոլվում է իր ընտանիքի 5 անդամների հետ այն մեղադրանքով, որ նա 1942 թ. Կեռնում գերի է ընկել, աղա մեջ է «Հայկական լեզուն», որտեղ «հավասարուն են ծառայել է գերմանացիներին, ունեցել է սոցալական կոչում, սեր կադերի մեջ է եղել գերմանական բարձր հրամկազմի հետ», սակայն, ինչպէս նշված է 1992 թ. նոյեմբերի 12-ի ՀՀ դասախաղության գրությունում, «ինչ վերաբերում է նրա կնոջը եւ երեխաներին, նրանք դասաստանասու չեն Արտոլյանի կասարած հանցանքի համար»:

Ինչպէս արդեն նշեցինք, Հայաստանի ուսուցիչներին այդ սարիներին սրվող հիմնական մեղադրանքներն էին դաճակցական, սրոցկիսական, հակախորհրդային եւ հակահեղափոխական գործունեությունները, սակայն և 4 մարմինները նաեւ նրանց մեջ «զնում» եւ դասադատում են մեկ լրեսնի:

1937 թ. մայիսի 29-ին և 4 մարմինները ձերբակալվում են նաեւ Գեորգի Գյուլի միջնակարգ դրոցի սնորեն Հովհաննես Արախամյանին, որը մեղադրվում է ուսուցիչների Երջանում կուսակցության դեկլարաների, խորհրդային մամուլի եւ գրողների հասցեին դարբերաբար սրոցկիսական-ազգայնամոլական արտահայտություններ անելու մեջ:

Նման մեղադրանք է սրված նաեւ Սոխակի Երջանային կուսնեստապարտի խմբակի ուսուցիչ Վ. Ավագյանին, որը, գերի ընկելով, 1942 թ. մեջ է «Հայկական լեզուն», որտեղ ղեկավարել է իմնուս դարի խումբը: Երան հետ արտոլվել են կիր եւ զոհ, որով արդարացվել են 1992 թվականի հոկտեմբերի 13-ին:

Չուգահեռաբար նկատելի է, որ ուսուցիչական կազմը զսնվում էր Խաղաղական մարմինների ուսուցչության ակ: Երբ է, 1920-ական թվականներին Խաղաղական հետադարձությունները Հայաստանում զանգվածային չէին, սակայն 1920-1929 թթ. այս կամ այն ժամկետներով դասադատված ուսուցիչների թիվը, ըստ ՀՀ և 4 եւ ԱՄՆ ԱՄ արխիվի կարծված ֆոնդի սվայների, կազմում է 26 մարդ, որոնցից 5 արի ազատազրկման են ենթարկվել 7 ը, 3 արի 5 ը, 1 արի 2 ը եւ այլն:

Որոշեւ զի ամբողջական լինի 1930-ականին Հայաստանում ուսուցիչների նկատմամբ կիրառված բռնությունների դասակարգը, մի Կանի օրինակ ներկայացնենք սկզբնական սարիների գործերից, աղա անդրադառնանք 1936 թ. կեսերից սկսված առավել լայնածավալ եւ դաճան փաստերին:

1937 թ. փետրվարին ձերբակալվել էր նաեւ Երեւանի Կար-Ղոսի անվան թիվ 23 միջնակարգ դրոցի ուսուցիչ, Ֆրանսիայից հայրենադարձված Կուլովից Դեմիտրյանը, որին մեղադրում են «հակահեղափոխական-սրոցկիս» լինելու մեջ:

Երան մեղադրանք է սրված նաեւ Սոխակի Երջանային կուսնեստապարտի խմբակի ուսուցիչ Վ. Ավագյանին, որը, գերի ընկելով, 1942 թ. մեջ է «Հայկական լեզուն», որտեղ ղեկավարել է իմնուս դարի խումբը: Երան հետ արտոլվել են կիր եւ զոհ, որով արդարացվել են 1992 թվականի հոկտեմբերի 13-ին:

Սակայն 1930-ականներին ձեւավորվեց ստալինյան մեծաշխուքությունը, որը փաստորեն հաստատվեց նաեւ զանգվածային հալածանքների, բնակահարաբար եւ մտավոր ներուժի ներկայացուցիչների նկատմամբ բռնություններ իրագործելու ճանադարով: Մեծաշխուքայնը հարմար լսող եւ ենթարկվող սերունդ դաստիարակելու համար անհրաժեշտ էր համադասաստանական մանկավարժական կազմ, ուստի ենթադրելի էր, որ մեծաշխուքային զնագող Ի. Ստալինը հասուն Խաղաղությունը տես էր դարձնել նաեւ մտավորականների այդ Երջի վրա: Ինչպէս ուսուցանում էր դասնությունը, նման ձգտումներն անհրաժեշտ են: Կարելի է ժամանակավորապես առեւտուրը ճնել ազատ միջոց, սակայն հնարավոր չէ վերացնել: Պատահական չէ, որ ծախողվեց նաեւ Ի. Ստալինի ծրագիրը, եւ առաջին հերթին կրթական համակարգում դաստիարակվեց մի սերունդ, որը հայտնի է 60-ականների սերունդ անվանումով, որը եւ ընթացակամ անձի դաստանումնի դեմ, դասադատեց աղա-հովելով «ճնհալի» սարիները ԱՄՆ-ում:

Այսպէս, 1929 թ. ղեկները վերջին Ղամարուլի (այժմ Արսաւաշ) Երջանի մի մեծ խմբի անդամների հետ ձերբակալվում է նաեւ Դիլի գյուղի ուսուցիչ Կարոս Ասլանյանը: Երանց մեղադրում էին որոշեւ ընդհանրապես դաճակցական կազմակերպության անդամների: 1930 թ. Վ. Ասլանյանը դասադատվում է 3 արի արտոլի: Սակայն դրանով չի ավարտվում նրա ողիսականը, Կանի որ 1937 թ. Վ. Ասլանյանին նույն մեղադրանքով կրկին ձերբակալվում են եւ դասադատում 10 արի ազատազրկման:

Սեւակի մանրամասն են սրված Շամաղիի Երջանի յոթամյա դրոցի ուսուցիչ Արամ Դազարյանի «հանցագործությունները» մեղադրական եզրակացության մեջ: Այսպէս նա «...1936 թ. օգոստոսի 26-ին Կուլովի գյուղի կուսնեստանային ակումբում կարդալով «Չարա Վասուկա» թերթը, որտեղ զեբեղված էր Խորհրդային Միության աշխատանքների դասընթացը հակահեղափոխական, սրոցկիսական զինվորական, ահաբեկական կենտրոնի (անդամները՝ Ա. Ա.) զնդակահարության մասին հողվածի վերջում գրեց. «Չզնդակահարել, նրանց ազատել»:

Սեղրիի Շահումյանի անվան միջնակարգ դրոցի ուսուցիչ Գ. Փարսադանյանը եւ Եջմիածնի Շորբուլայի գյուղի ուսուցիչ Գ. Բզունին արդեն մեղադրվում են, որ նախկինում եղել են դաճակցական կազմակերպության ակտիվ անդամներ, սակայն առաջինն ազատ է արձակվում 1954 թ. փաստերը չհաստատվելու հիմքով, իսկ երկրորդը 1955 թ. որոշեւ դաստարածի մասնակցից, որ կոչվել հասել է մինչեւ Բեռլին:

Հայաստանում 30 ակնների

Այդ կենտրոնի դասավարտության օրերին Ա. Դազարյանը թերել եւ գյուղացիներին ցույց էր սվել Տրոցկու նկարը եւ հողվածը, թույլ է սվել հակահեղափոխական արտահայտություններ տնդելով, որ ոչ մի սարբերություն չկա կոմունիստների եւ ֆաշիստների տեսություններում, թե դաստարածի դեմում ֆաշիստները կհաղթեն եւ այլն:

1941 թ. գերի է ընկել եւ մեջ «Հայկական լեզուն» նաեւ Լենինականի մանկասան սնեստական զծով վարիչ Բ. Թորոսյանը, որն արդարացվել է 1992 թ.:

1931-ին հակակուսնեստային եւ

ԱՐՄՆԱԿ ՄՈՒՈՒԿՆՈՒՆ

Արիագրային

Տարավալալիայի դեմ ԱՍՏՕ-ի 79-օրյա ագրեսիան մի ավելորդ անգամ եկավ հալաւսեցու այն հին ճճմարտությունը, քե ղաւստրազմները սովորաբար ալարսում են ո՛չ նրան, ովքեր սկսել են Տվյալ ղաւրագայում ԱՍՏՕ-ն ղաւստրազմը սկսեց, իսկ ալարսել վիճակվեց արդեն... ԱՄԿ-ին: Այն նույն ԱՄԿ-ին, որին անհետեւով, որի սկզբունքները ցինկլորեն ունահարելով, ինն իրեն «համաշխարհային հանրության

սանելի հեռանկարում այս երկու ժողովուրդների որեւէ «բարիդրացիություն» անհնարին է:

4. Աւխարից մի անգամ եւս հանգզեց, որ ուժ կիրաւելու, ասել է՝ յարի գործելու ճանաղարհով անհնարին է... յարի վերացնել, յարին ընդունակ է սոսկ ավելի մեծ յարի ծնելու եւ յի կարող բարիի հիմ ծառայել: Կոսովոյի ալբանացիների «հումանիտար աղետը» ուժով կանխելու ԱՍՏՕ-ական փորձը զաւ ավե-

նայում հայտնվելը զնահասել էր ԱՍՏՕ-ական զենեւալներին մեկը: Ուստի յի կարելի սարակուսել, որ Մոսկվան Արեւմուտսի հեւ իր հարաբերություններում այսուհեւ հանդես կզա զաւ ավելի «կոոս» դիրքերից, աւխարիի սարքեր սարածաւրջաններում, այդ թվում Անդրկովկասում իր զաւեհին սղաոնաղող ցանկացած ունեւզության կարծաւանի ավելի վեոակաւորեն: Իսկ այս հանգամանը, անկասկած, սաղը ցնցող կլինի

ՀԱՐԱՎԱՍԿԱՆ

Պաւստրազմները սովորաբար ուրիւսներն են ալարսում

կամը» կաւարողի ոչ մեկի կողմից չեւախալորված լիազորություն վերադելով Զյուսիսասլանսյան դաւչին աննախաղեղ դաժանությանը ալեւում էր միջազգային հանրության լիիրավ սուրբեկ հանդիսաղող ինֆեիւսան երկիրը: Եվրողայի կենտրոնում ղաւստրազմի բոցի մարումը, անկախ այն բանից, որ վերջնական խաղաղության հասաւսումն ու Կոսովոյի հիմնախնդրի լուծումը դեւ չեն նւմարվում եւ, միզուցե, զաւ ու զաւ ավելի հեոու են, քան մինչեւ ուժի կիրաւումն էր, յի կարող զոհուոնակության զզաղում յաաղաղացնել: Սա, քեւեւ, միակ միխրաւական բանն է ճզւնաժամի սկզբից ի վեր: Իսկ եզրակացությունները ինուր են:

1. ԱՍՏՕ-ի երկրներում հակված են ալարսված ղաւստրազմը համարելու իրենց «հաղթանակը»: Մոլորություն է: Կզա ժամանակը, եւ այս ղաւստրազմն էլ կդաւալի Ամերիկայի երբեւ մղած եւ աժորալիորեն զանուլ զված այն ղաւստրազմների զարիին, ինչդիսին էր 1974-ին նույնդես «հաղթական» համարվող վիեւնամական խաղաաակությունը: Զարավալալիան յղարսվեց, նրա զինված ուժերը չբաղաւախվեցին, երկիրը կաղիսուլյաղիայի ալեւ յսոուաղբե: Ծիւս է, սերբերին խաղաղությունն ուղղակի ղաւրաղելը «Մեծ յորնյալի» եւ Ոուսասանի աղազոննախարների մեւակած ու ԱՄԿ-ի Անվանզուրյան խորհրդի վալեւրացած ղալյամների բալական ծանր, անգամ նվասասուցիչ թելաղրանով, սալայն ամենակաւրտոն այն էր, որ նույն ԱՄԿ-ի մակաղակով մեծվեց երկրի սարածալային ամբողջականության խախտման, Կոսովոյում, այսինն բուն ղաւսմական սերբական հողերում ալբանացի եկվորների անկախ ղեւսություն հիմնելու զաղաւարը:

2. ԱՍՏՕ-ն ու հասկաղես Վաւինզանն աաղաղական դաւ սաւցան, քե ուրաւն վանզալոր ալկաժախնդրություն է երկրորդ աւխարհամարի ալարսից ի վեր հասաւսված միջազգային անվանզուրյան համակաղի զրջանցման ցանկացած փորձ, աւխարիում մեկ, քեկուզե յախաղացնց հզոր ազմաղաղաւական դաւչին անսահմանալակ զերիւխանություն հասաւսելու ամեն զաաանցան: Այդ դեղոլում ռեւալ սղաաաալի է աաղաւում ուրիւի քեւաղաանին եւքարկվել յցանկաղողների խիստ աաղ մեծեցման համար, ինչդես այդ սեւան Ոուսասանի, Չինասանի, Զեղկասանի, մի քանի ուրիւ երկրների, այդ թվում Ուկրաինայի, Բելաուսի, նույն Զարավալալիայի ազմաղաղաւական դաւնակցություն սեղծելու, համաւեղ ուժերով ԱՍՏՕ-ական վանզին հակահաղված զաղու սրամաղությունների աւխուժացման ղաւրագայում: Իսկ դա կնւանակեր աւխարիի նոր վերաքաժանում հակամար դաւչինների, նոր խրամասներ ու նոր «սաղը ղաւստրազմ», որից, ի դեղ, դեւ յի կարելի ասել, քե լիովին ծերագաւվեցին ղաւստրազմի դաղարումով:

3. Ալեկհայ ղարծալ, որ Կոսովոյի ղալբանացիների «հումանիտար աղետը կանխելու» ամերիկյան հալաւսաղաղում ամենախակական փարիւրություն էր եւ աւխարիին իր «մկանները ցուցաղրելու», Եվրողայի կենտրոնում ամանալու աղիք: Այդ անբարո խաղում ալբանացիների աղուոն ընդամենը «մանր դրամի» դեր խաղաց, սերբ-ալբանական քեւնաման այնքան խորացալ, որ սե-

րոլոր այն զալ զուլսների համար, ովքեր որոնում էին դարաղայան հիմնահաղը կոսովյան սարքերակով, ԱՍՏՕ-ական «բազմերի» ռքբաաւումներով իրենց օզգին «լուծելու» դալաղիղ ղալաներ: Այլ խոսովով, Զարավալալիայի դեւ սանձաղեւծված ղաւստրազմի հիմնական դաղը... ղաւստրազմների անբուլլաւերիւրյան, աաղաղացած հիմնահաղերը քաղաւական ճանաղարհով լուծելու անհրաժեւսության ակնաղու հիմնալորումն էր: Զանի որ ցանկացած ղաւստրազմ վաղ քե ու վիճելի հաղերի համար քաղաական լուծումներ զսնելով, աղա մի՛թե ավելի խելացի չէ համաղորեն որոնել այդ լուծումները խուսալիելով ղաւստրազմական դղոխի միջով անցնելուց:

7. Վերաղես, ղաւստրազմը ցույց զվեց նաեւ, քե ուրաւն վանզալոր է մեկ ժողովրդին, զվյաղ դեղոլում Կոսովոյի ալբանացիներին, մեկ այլ ժողովրդի, այսինն սերբերին քոնի եւքարկեցնելու ցանկացած փորձ: Այս կամ այն կերղ միեւնույն սարածի վրա հայտնված ժողովուրդները ղեւս է կարողանան քաղաւակիր համակեղություն եղեր զսնել, այլաղես կիոոսեւն իրաւ եւ աղիք կզան սանկարզի աւխարիաղաղաւական զաւեհի հեւամուս «խաղաղաւարների» իրենց «իթը խոթելու» նրանց աւանդը, ղաւրաղելու իրենց «աղի ժաաղությունը», քողցնելով ավերված երկիր, ամալաղված, անքնակ դարձած հող, աղուոնով խորացված քեւնաման, հաղաւալոր զերեզմաներ, անղաւաղի թվաղություն ու անհուն զաաղաւան:

Կոսովյան սարքերակով աղաղային հակամարտությունը «լուծելու» հակված Բալկի խելաղեղներին կուզելի խորուղ զալ մեկընդմիք ծեւ քաւեւ աղաղաղաղության կամի թոննալու, անկախացած Աղաղից, հայերի քնաղաւական հայերինը, կրկին ուժով իրենց «եւքարկեցնելու» զաաանցանից: Անհնար է: Միայն հիմարներն են սուղոում սեփական սխալների վրա, խելացիները դաւեր են քաղում ուրիւի սխալներից: Այդղիսի մի ճակաւաղաղական սխալ էր նաեւ հարաղաղաւական ղաւստրազմը, եւ ղաւսմության մեք մնալու է իրեր 20-րդ դարալեղի մարղկային հիմարության ամենամաղաղի «հուաւաններից» մեկը: Մի՛թե չեն կարողանալու խուսալել այդղիսի նոր «հուաւան կաաղողները» խաղաաակ «ղալիններից»:

ՈՒՅԻՆ ԿՆՈՒՄԱՆՈՒՄՆԱՆ

Արխազական կողմը անաղղում է համարում Մսամբուլի բանակցությունները

ԹԲՈՒՆՈՒ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Արխազական դեկալարությունը զսնում է, որ վրաց-արխազական բանակցությունների աղաղղությունը ղալյամնալորված է նրանով, որ վրացական կողմը յի ցանկանում ճանաղել Արխազիան որղես անկախ ղեւսություն, իսկ աաանց այդ վաւսը ճանաղելու ղալյամնալորվելու քուր փորձերը աղաղղում կլինեն»,- «Կալկաղոյեւսին» հայաւարել է վրաց-արխազական բանակցություններում արխազական աաղաղողի անձնական ներկալաղուցի: Արխազիայի իննակոլ հանաղեւսության զլխալոր դաւալաղ Անրի Ջերզեհիան, մեկնաղանելով հունիսի 7-9-ը Մսամբուլում կալացած վրաց-արխազական կողմերի միջեւ վաւաղության ամաղղումանը նկիրված հանղիղման աղղունները:

ման ուղղությանը ծեւ է քեւել ղալյամնալորվածություն զալի զրջանի սարածում համաւեղ ծեւնաղկությունների սեղծման, խորհրղաւանական ղաւսվիաղությունների փոխանակման, վրացական եւ արխազական մամուլի ներկալաղուցիների սեր համաղորձակցությանը նղաւսելու վերաքերալ:

«Զալով մեք յաղաղվեց մոսեցնել դիրորուումները զլխալոր հաղերի վրաց փալիսաւանների Արխազիայի զալի զրջան վերաղաղծի եւ զալի զրջանում աղաղեկական զորձողությունների հեւալնման համաւեղ խմբերի սեղծման աոնչությանը», նեւ է Ջերզեհիան:

Ըստ նրա, աղղուն չկեւց եւ բանակցությունների զրջանակից դուրս կալացած արխազ աաղաղող վաղիալով Արիւրալի եւ Վրասանի ղեւսաղաղաւ Վաժա Լորղիալանի ծեւ հանղիղումը, ուր ղեւս է լուծվել Վրասանի նախաղաղի հեւ արխազական աաղաղողի անձնական հանղիղման հաղը, ինչ ղեղում է արխազական կողմը: Վրասանի նախաղաղը նման հանղիղումն անհրաժեւս է համարում միայն այն դեղում, երբ սոուաղան ղաւրաս կլինեն կոնկրեւ, կողմերի համաղաղեցած փասաղաղեր:

ԱՍՏՕ

Դեմիրելը Ալիեին է հանձնել PKK-ին ղաւստրանող աղրեղանցի ղաւսոնյանների ցուցակը

ԱՆԿԱՐԱ, 12 ՀՈՒՆԻՍ, ՄԱՍԻՐ: «Զյուրիք» քուրալան քերի սեղեկաւության համաժայն, Թուրիայի նախաղաղ Մուլեյման Դեմիրելը Անրալիայում Զեյղար Ալիեին է հանձնել PKK-ին աղաղող Աղրեղանի բարձրասիճան ղաւսոնյանների ցուցակը: Ալիեը խոսուցել է Դեմիրելին, քե այդ կաղակցությանը լուրջ միջոցներ կծեոնաղի:

Միւնչեո, Աղրեղանի նախաղաղի աղաղաղի հասաղաղական-քաղաական բաժնի ղեւս Ալի Զասանովը յի հասաւսել այդ սեղեկաւությունը: Ալիեին, նա նեւ է, որ քուրալան «Զյուրիք» քերին հերում է ուղաղել:

Դեմիրելն աղաւանացել է Աղրեղանի բարձրագույն ղաղաղեին

ԲԱՐՈՒ, 14 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՐԱԵՂՐԵՍ ԻՏԱՆ-ՏԱՍԱ: Աղրեղանի նախաղաղ Զեյղար Ալիեը հունիսի 12-ի երեկոյան հրամանաղի է հրասաղել Թուրիայի նախաղաղ Մուլեյման Դեմիրելին «Իսաղալալ» (անկախություն) զաւնեւանով ղաղաղաւսերելու մասին: Աղրեղանի այս բարձրագույն ղաղաղեին Թուրիայի ղեկալարն աղաւանացել է աղրեղանա-քուրալական հարաբերությունների զաղաղացման զորձում ունեցած վասակի, Աղրեղանի ղեւսական անկախության աղակցության, Լեոնային Դարաղի զուրջ հակամարտության կարալորման խնդրում կաաղողաղական զորձուներության, քրալխոս ղեւսությունների հանաղակցության սեղծման եւ զաղաղացման զորձում բաղաղիկ ներղման համար, նեւում է հրամանաղում:

ԴՊՎ Փորձաղկվում է «Էղղալաւա» ղաւսվասանյութը

Թալիանղում փորձաղկվում է ամերիկյան «Վաւսզն» ֆիրմայի հակաղաղալային «Էղղալաւա» ղաւսվասանյութը: Փորձաղկումներն աղեն երրող վճոակալ փուղում են, երբ ուրեւելու է դրա հասաւսում, զրանցման եւ վաժաղաղանման հաղը: Փարիզի «Աւխարի» քերից սեղեկանում են, որ Թալիանղում եաւմյա զիսալորձերի համար ընրվել է 2500 կամալոր:

կու սարաւսեակները Արեւմուտում լալյոնրեն սարածված Ե-ն (որին աոնչվում է հեւաղոսությունների 90 սոկուղը) եւ երրող աղաղաղի երկրների վիրուսակիրների 90 սոկուսի զրջանում սարածված Ե-ն, ուով օրական վարակվում է 1600 մարղ:

«Էղղալաւա» համարվում է նկաղ վնասաղաղ ղաւսվասանյութ, քանի որ յի ղաղուոնակում ԴՊՎ-ի վիրուսաժին սարրեր եւ նղաւսում է ալնղիսի հակաւարմիների աղաղղությանը, որոնք զս երեւուլիսն ունակ են ոչնչացնելու օղանիղմ քալիանղող քուր մանրեղները: Գիսալորձը նաեւ ղեւս է սա այն հաղի ղաւսալաղը, քե վարակի փոխանցման ծեւը (ներեւաղալին կամ սեոական) աղղում է ղաւսվասանյութի աղղունակեւսության վրա: Ի դեղ, հակաւսվում է, քե հիււալ ղաւսվասանյութը ոչնչացնում է ԴՊՎ-ի վիրուսի ե-

«Եղղալաւա» համարվում է նկաղ վնասաղաղ ղաւսվասանյութ, քանի որ յի ղաղուոնակում ԴՊՎ-ի վիրուսաժին սարրեր եւ նղաւսում է ալնղիսի հակաւարմիների աղաղղությանը, որոնք զս երեւուլիսն ունակ են ոչնչացնելու օղանիղմ քալիանղող քուր մանրեղները: Գիսալորձը նաեւ ղեւս է սա այն հաղի ղաւսալաղը, քե վարակի փոխանցման ծեւը (ներեւաղալին կամ սեոական) աղղում է ղաւսվասանյութի աղղունակեւսության վրա: Ի դեղ, հակաւսվում է, քե հիււալ ղաւսվասանյութը ոչնչացնում է ԴՊՎ-ի վիրուսի ե-

Պ. Զ.

«Մաշտոց»՝ Մսիվակուվի կրծքին

«Մոսկվայի վիճակագրերի» վերջին համերգը (գուցե դա իրոք վերջին համերգն է, քանի որ «Վիճակագրերի» ղեկավարն ու մենակատարը մահացել է ստամոքսի ճեղքվածքի քաղցրահամ քաղցրաբույսի ազդեցության սիմֆոնիկ նվագախմբի ղեկավարությունը) սովորականից դեռ ավելի անցավ Ա. Խաչատրյանի անվան մեծ համերգասրահի լեռնաշղթայի դահլիճում: Բայց համերգի մթնոլորտն անսովոր էր: «Վիճակագրերի» այցի կազմակերպիչը «Մշակույթ» նոր հեռուստատեսային ղեկավար Արմեն Սմբատյանը, Ռուսաստանի ժողովրդական արհեստագիտական ժողովրդական արհեստագիտական Մոսկվայի իրադարձակված ընդհանուր նրան Հայաստանի բարձրագույն դպրոցի Մեսրոպ Մաշտոցի Երևանի Երևանի մանկապարտեզում առթիվ:

Ստեղծագործությունների ընթացքում որոշ չափով ծրագրային էր լառային նվագախմբի երկու «Սերենադներ» (Ղվորձակի՛նը եւ Սոցախի՛նը), Մոսկվայի մասնագիտացմամբ, սիրտ արտահայտություն էին, քանի որ սերենադները միշտ երգվում են սիրեցյալի առջև: Իսկ համերգի երկրորդ մասում կատարված Վիվալդիի «Տարվա եղանակները», որի մենակատարը Մոսկվայի ղեկավարը, սվայլ համերգի համասեմուսում ուներ նաեւ ծրագրային, այլաբանա-

կան իմաստ: Իրոք, վերջին սառնամյակի ամբողջ ընթացքում Վադիմիր Մոսկովակուվի սիրել մեծապես Հայաստանի հետ է եղել: «Մոսկվայի վիճակագրերի» համերգների համար անսովոր լուռ ու երկուցած էր նաեւ երաժշտական մթնոլորտը: Առաջին մասում երկու ստեղծագործությունների Ա. Ղվորձակի «Սերենադի» եւ Վ. Ա. Սոցախի «Գիշերային փոփոխ սերենադի» ընթացքում այն էր ընկնում ոգու ներքին հանդարտությամբ: Հասկացանք տղամարդկանց Ղվորձակի գրածի կատարումը մոսկովյան նվագախմբը (ի դեպ, կազմը գրեթե կիսով չափ նորացված էր) Մոսկվայի ղեկավարական փայտիկի ներքին ցուցադրեց համայնային հնչողության բարձր կարգ: Երաժշտական մասի նրբազեղությունն ու հղկվածությունը կիսածայն sotto voce արտահայտված զգաց-

մունքների բնականության հետ զուգորդված, ի հայտ բերեցին Ղվորձակի աշխարհի կամերային զեղեցկությունը:

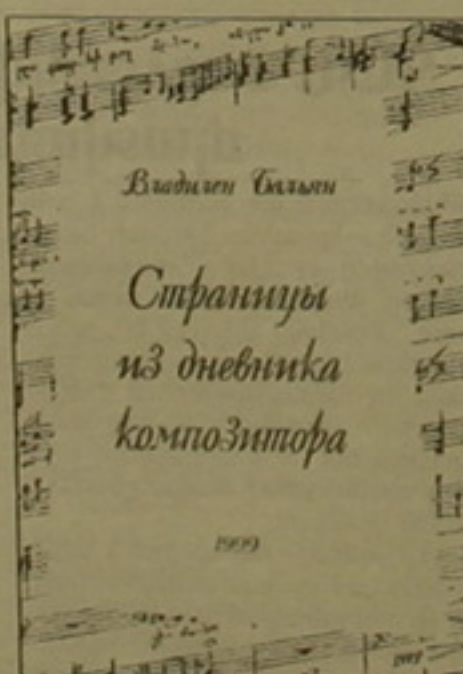
Որոշ մենակատար հանդես գալով Ա. Վիվալդիի «Տարվա եղանակները» կատարման ժամանակ, Վադիմիր Մոսկովակուվը վերստին հրաժարվեց համերգային խորհուրդի վիճակագրությունից, հակվելով ավելի լուրջ դեմքի երաժշտական դասուսուցման մեթոդներին: Այստեղ նրբաբաններն ու մանրամասնումը գերիշխում էին խոսքը գծերի եւ վառ գույների նկատմամբ, որոնք առավել սարածված են այդ համերգային ստեղծագործության մեկնաբանման մեջ: Սակայն սվայլ դեմքում Մոսկովակուվի եւ «Վիճակագրերի» կատարողական հայեցակարգը դարձավ մեծ կենսակրթող եւ ստեղծագործական ճանաչողությամբ իմաստնացած արվեստի հասունության արտացոլումը: Եվ նման ճանաչողության ֆոնի վրա թույլատրելի էր դառնում սեփական հանդերձ մենակատարի ազատությունը, որի մեջ էլ գրեթե իմպրովիզացիան: Մոսկվայի ասես 20-րդ դարի հրաժեշտ ողջույնն էր հղում բարոկկոյի դարաբեկի իտալացի դասականին:

Ս.ՎԵՏՍԼԱՆ ՍՄԻՐՈՎՅԱՆ
Երևանի կոնսերվատորիայի
դիրժեպետ

ՄՈՍԿՎԱ

Հայ համայնքի գեղեցիկ նախաշեռնումը

Մոսկվայի հայ համայնքը յուրօրինակ ձևով է մտադրաբար ներկայացնում կոմպոզիտոր Վադիմիր Բալանի 85-ամյա հոբելյանը: Օրերս համայնքի նախաձեռնությամբ Մոսկվայում լույս է տեսել «Էջեր կոմպոզիտորի օրագրից» լսեցների եւ հուշերի ժողովածուն, որոնց հեղինակը ինքը կոմպոզիտորն է: Գրի խմբագիրն ու հովանավորը Ռուսաստանի Դաշնության գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամ, հիշյալ ակադեմիայի մեխանիկայի ինստիտուտի սեփական, Մոսկվայի հայ համայնքի նախագահ, դիրժեպետ Սամվել Գրիգորյանն է:

Խնամով է տղազրական բարձր անվարակալով հրատարակված գիրքը ամփոփում է կոմպոզիտորի բեղուն ստեղծագործական եւ երաժշտական հասարակական կյանքի բազում ու շահարկյալ հիշողություններ, դրվագներ հայ մշակութային կյանքի հիշարժան իրադարձություններից, հուշեր նշանավոր մտնասագեսների անձնական փոփոխություններից: Իսահակ Սերեն, Բենջամին Բրիտեն, Դմիտրի Կաբալեվսկի, Դմիտրի Ընսակովիչ, Դավիթ Լիսիյան, Զարուհի Դուրյանյան նրանց են նվիրված Վադիմիր Բալանի գրի ոգեշունչ էջերը: Առանձնակի հետաքրքրության են արժանի կոմպոզիտորի

հուշերը հայոց մեծերի Մարտիրոս Մարյանի, Արամ Խաչատրյանի մասին: Հայտնի է, որ Վադիմիր Բալանն իր անուրանալի հետն է թողել հայ երաժշտական մշակույթի անդամներին ոչ միայն որոշ երաժշտական գործիք է կոմպոզիտոր: Նրա գրչին են մատակարարում մի շարք արժանահիշատակ մենագրություններ, ժողովածուներ, դրանց բովում «Խոսք Մոսկովայի հայ համայնքի մասին», «Ս

դիարյան եւ երաժշտությունը», «Ալեքսանդր Կարասով», «Խոսք Մարտիրոսյանի մասին», նաեւ բազում հոդվածներ, օտարի եւ հեռուստահաղորդումներ:

Հայաստանի կոմպոզիտորների ու երաժշտագետների, ժուռնալիստների միությունների անդամ, Հայաստան-Լիբանան ընկերության նախագահ, Մոսկվայի հայ համայնքի դասավոր անդամ, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ Վադիմիր Բալանն այսօր էլ հանդես է գալիս մամուլում իր հետաքրքիր հուշերով: Նրա գրողական թուր փորձերի նման նորընծա «Էջեր կոմպոզիտորի օրագրից» գիրքը գրված է կենդանի, սրամտ լեզվով, դարձնելով է արժեքավոր փաստագրական նյութ: Առանձնակի դասական արժեք է հետաքրքրություն են ներկայացնում գրված գեղեցկ լուսանկարները, ուր կարող են հանդիպել զանազան աստղերների մեծանուն դեմքեր, ինչպիսիք են, օրինակ իտալացի հոյակավոր երգիչ Մարիո դել Սոնակոն եւ խորհրդային Սիոբյան մարշալ Գ. Բաղդասարյանը, կամ ծովակալ Իսակովը: Գրի գեղարվեստական ձեւավորումը դասական է կոմպոզիտորի որդուն նկարչի եւ ծարսարարի Կարեն Բալանին: Մասնավորապես Կարեն Բալանին:

ԵՐԵՎԱՆ

Հուշակոթող բռնադատվածների հիշատակին

Մայրաքաղաքի Թամանյան փողոց-Հաղարանի զբոսայգի սանդղ վերջնապես ճանաչարհի աշակողմյան հասկանալի զոհերի հիշատակին նվիրված կոթող-հուշարձանի հուշարձանը: - 1920-1937-1949 թվականներին Հայաստանից խՍՀՄ այլ վայրերն ախտով հազարավոր մարդկանցից այսօր ողջ են մնաց 5000-ը եւ զոհվածների ժառանգներից՝ ավելի քան 6000-ը, մասնակիցներին տեղեկացրեց «Հուշատան» ընկերության նախագահ Ռուդոլֆ Գրիգորյանը: Հուշարձանի կառուցման անհրաժեշտությանը էր նվիրված ծառայություն Զին Թորոյանի, Յուրի Խոջամիսյանի, կառավարական հանձնաժողովի նախագահ Դավիթ Չաղոյանի, բռնադատվածներ Արամայիս Հարությունյանի, Լյուդվիգ Հակոբյանի եւ այլոց էլույթները: Նրան այդ տարիները եւ կատարված անմարդկային երկույթները համեմա-

տեցին Հայոց մեծ եղծոնի հետ եւ հուշեցին, որ հուշարձանի հետ անհրաժեշտ է նաեւ բանագրան, ուր ցուցադրված նյութերը առավել հավաստի կենդանացնեն կատարվածը, իսկ ասելից կլինի մեկը՝ դա լուրջ է կրկնվի: Հուշարձանը կդառնա եղբայրական զերեզմանոցի խորհրդանիշ, քանի որ զոհերից բացի զերեզմանը ցայտ անհայտ է նրանց հարազատներին ու մեծավորներին: Այն դաժան տարիներին ամեն ինչ կատարվում էր հաղթանակով վարագործվում էր մոռացության մուտքով: Չ. Թորոյանը մասնակիցներին բացատրեց, որ միշտ է ընթացած տեղանք, որտեղից դուք երեւում են մայրաքաղաքը, Արարանները եւ Արարան դասը: Իսկ Գ. Չաղոյանը հույս հայտնեց, որ կծեռնարկվեն բոլոր միջոցները, որտեղից հայրաքաղաքի անհրաժեշտ զուտար նմաստը իրականացնելու համար: ՀՐԱԾՅԱ ՀՈՒՆԱՅԻՆ

ԿՐԵՆ

Էգոյանը եւ Կաննի փառասունը

Կաննի փառասունի ժառանգական մրցույթին մասնակցում էր Ռուսաստանի Թեյմուրի վեցի հիման վրա նկարահանված «Ֆելիսիայի ծամփոռությունը» ֆիլմով, որը լրացվածից հետո ներկայացվում էր որոշ մրցանակի հավակնող աշխատանք: Սակայն կաննիստներն էլ դեր է ելան: Լավագույն բեմադրության համար մրցանակ է ստացել Դեյուր Ալմոդոբարի «Ամեն ինչ մոտ մասին» ֆիլմը, «Ոսկե դափնի» ընդհանուր հեղափոխության «Ռոզետա»-ին, իսկ Ժյուրի Մեծ մրցանակին արժանացավ Քյուրտ Դարմոնի «Մարդկություն» ֆիլմը: Էգոյանի «Էկզոսիկա» ֆիլմը 1994 թ. Կաննի փառասունում արժանացել էր Զենադանության միջազգային մրցանակին, իսկ 1997 թ. նրա «Գեղեցիկ աղաքան»՝ Ժյուրի Մեծ մրցանակին:

Էգոյանի վերջին աշխատանքին անդրադարձել են բազմաթիվ լրագրողներ, մասնավորապես Փարիզի «Աշխարհ» եւ «Յոնաթ», Մոսկվայի «Մոլոդայ» թերթերը: Ֆիլմի սցենարը՝ իտալացի գրող Ռուդոլֆ Թեյմուրի վեցի, 1994 թ. արժանացել է Ռիթթերի մրցանակի: «Ֆելիսիայի ծամփոռությունը» ֆիլմում նկարահանվել են բրիտանացի դերասան Քոբ Դոնոֆանը, բրիտանացի իտալացի լեյն Զեյդիցը եւ Էգոյանի կինը՝ Արտինե Կաննի: Քոբ Դոնոֆանը, որը 1986 թ. Կաննում լավագույն դերակատարման մրցանակ է ստացել, այս ֆիլմում կատարում է արտաբնական արտաքին, բայց իրականում հրեական վարկածի սեր տարեց ամուսնու դեր, որն ինչ-որ չափով հիշեցնում է Կարոյան Ստրուին: Ֆիլմի հերոսուհին 17-ամյա իտալացուհի Ֆելիսիան (Էլեյն Զեյդից) որոնում է անգլիական բանակում ծառայող ընկերոջը, որից ինչ-իչ հղի է: Նա հանդիպում է Հիլդիբ-

լին (Քոբ Դոնոֆան), որի դասձառով կորցնում է զավակին եւ դառնում սգավոր: Ֆելիսիան հավանական հուշ է այն թուր աղբյուրների, որոնց Հիլդիբը խաբարությամբ սիրացել է եւ ստանել: Ֆիլմի ցուցադրությանը հաջորդած մամուլ ատուլիսում Ասոն Էգոյանը մասնավորապես հայտարարեց. «Հարկավոր է երեխաներին գեր մահել հեռուստատեսությունների ցուցադրող բնության շտապների դիտումից: Պե՛տ է ընթանել, որ գոյություն ունի որոշակի սահմանագիծ, որից այն կողմ չի կարելի անցնել, քանի որ բոլորները գովերգող ֆիլմն ազդում է երեխայի վրա»: Բայց որոշ արվեստագետները դեմ է գրանցությանը, ելնելով այն սկզբունքից, որ իր ֆիլմերը դիտող հանդիսականները դասախոսականության զգացումով օժտված չափախառն են: Դ. Բ.

Սիյուրբահայ երիտասարդ մասնագետների այցը հայրենիք

Ընդ չորս տարի է, որ Հայ առավելական եկեղեցու ԱՄՆ-ի Արեւելյան թեմի Հայ օգնության Գործիչ Նախաձեռնությամբ ամառն ամսերին Հայաստան են այցելում ամերիկահայ երիտասարդ մասնագետների (թիւրքեր, երաժիշտներ, քիմիկներ, իրավաբաններ) խմբեր: Լոյսապետ մեկն է, ասելով իրենց դասերի երկրի հետ, ծանալել Հայաստան աշխարհն ու նրա ժողովրդին: Այս անգամ խումբը բաղկացած է 23 հոգուց: Ընդ որում նրանք ԱՄՆ-ի տարբեր նահանգներից են եւ միայն ծանալելից հայրենի հող վրա: ՀՕՅ-ի զարգացման ծրագրերի սեփական Արտ Ուրբեյանի եւ Մամիկոն արեղա Քիլեբյանի ուղեկցությամբ իյուրերը եղան Գառնիում, Գեղարդում, Անիում, Էջմիածնում, այցելեցին համերգասրահներ, զո-

րամատր եւ մանկաներ: Տեսան դժվարին դայաներում աղոթել եւ սոկացող հարազատ ժողովրդին, վայելեցին Հայերինում գտնվելու բերկրանք: Այսօր սիյուրբահայ երիտասարդ մասնագետները վերադառնում են Ամերիկա հողու խորում տանելով դասախոսականությունը օգնելու դժվարին դայաներում գտնվող իրենց հայրենակիցներին: ԱՄՆ-ԵՄ ԱՄՆԱՅԻՆ

ՅՈՒՏԱՆԸ

«Երեւանի» առաջին տարսութիւնը

Կարճատեւ ընդմիջումից հետո վերսկսվեց ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնությունը: 11-րդ տարի հանդիպումները դեռ էլ տարաբանեցին, քե քիմերից յուրախանյութի վրա ինչ ազդեցություն է ունեցել ժամանակավոր դադարը: Օրինակ, «Կիլիկիան» համարել էր իր կազմը «Կոսայի» նախկին երկու փորձառու ֆուտբոլիստներով (Ալբերտ Աֆյան, Լեւոն Սարգսյան): Նրա մրցակցի «Երեւանի» կազմում էլ հայտնվել էր «Կիլիկիայի» նախկին ֆուտբոլիստ Վահե Յաղոմազյանը, որն իր նորամուտը նեց գոլով: Դա մասնակցեց հանդիպման 75-րդ րոպեին: Ավալան մինչ այդ «Կիլիկիան» խաղը Կահում էր 2:0 հաշվով: Դա Կոսայի սերերը հաջող խաղ ցուցադրեցին եւ արժանի հաղթանակ տոնեցին: Հաշիվը 57-րդ րոպեին բացեց Սերգեյ Երզրումյանը, վեց րոպե անց չափազանց զեղեցիկ գոլի հեղինակ դարձավ Կարեն Նալոյանը՝ մոտ 20 մետրից խոցելով Վահիկի Կուզնեցովի դարձեցրած դարձաբաժնի: Ինչ վերաբերում է «Երեւանին», առաջ քննել ոչնչով այն չընկավ եւ առաջնությունում իր անդրանիկ տարսությունը կրեց: Ինչ խոսք «Երեւանը» մեծ ներուժ ունի, սակայն, ցավով, առայժմ քիմի խաղը տղավորություն չի գործում: Եվրոպական մրցույթների շրջանում այս փաստը դեռ էլ չըզուրեն անհանգստացնի «Երեւանի» մարզիչներին:

Խաղի որակի առումով կրկին ուրախացրեց «Արարատը», որի հանդիպու-

մը «Երեւանը» հետ կենտրոնական էր այս տուրում: Արարատցիներն այն ընկան գրագետ խաղով, փոխանցումների բարձր կույտույտով: Հասակ էր գործում քիմի դարձեցումները Հարություն Արահամյանի գլխավորությամբ, իսկ առջեւի գծում իրենց ակտիվությամբ այն ինչ ընկնում Արսեն Ավեսիսյանն ու Լյուիս Շարաթը, որոնք էլ դարձան խաղի 2 գոլերի հեղինակները: Շարաթն իրեն հասկառու լավ է գզում «Երկրորդ հարկում»: Նա մի անգամ գլխով վսանգավոր հարվածներ կատարեց: Մի դեղում «Երեւանը» օգնության հասավ դարձաբաժնի, մյուս դրվագներում հաջող խաղաց դարձաբաժնի Արմեն Ավագյանը: Առաջին վսանգավոր դարձեց սեղծվեց «Արարատ» դարձաբաժնի, 24-րդ րոպեին: Խաճանկայնը հարվածի դուրս բերեց Փախլեանյանին, սակայն վերջինս չկարողացավ օգտագործել գոլային դարձը: Իսկ ահա արարատցիների գոլը, որ հաջողեց դրան, ավարտվեց գոլով: Բարեդրյանը հարվածի դուրս բերեց Արսեն Ավեսիսյանին, եւ վերջինս գրավեց դարձաբաժնի: 73-րդ րոպեին Լյուիս Շարաթը մոտ տարածությունից կրկնադարձեց հաշիվը անտաղանդով քիմի հաղթանակը: Արարատցիների համար դա վերջին հանդիպումն էր հունիսի 19-ին տունից հանդիպում «Բալկոն» քիմի հետ կայանալի Ինտերսոլի գավաթի խաղից առաջ:

Որոշ չափով անտաղանդ էր «Չվարթնը»-«Գյումրի» խաղում

գրանցված նվազագույն հաշիվը (1:0): Գոլային բազմաթիվ դարձեց միայն մեկն ավարտվեց դարձաբաժնի գրավումով (Արսեն Դալայան):

«Ցեմենտ» էլ բավական դժվարին հաղթանակ տոնեց «Ղարաբաղի» նկատմամբ: Դա Կոսայի սերերին հաղթանակ տարաբանեց 43-րդ րոպեին Ռաֆայել Նազարյանի խաճած միակ գնդակը:

Արդյունավեց գրոհներով կրկին այն ընկան «Շիրակի» ֆուտբոլիստները Գյումրիում 4:1 հաշվով տարսության մասնակցով «Դիլիճին»: Արա Աղայանի բացակայության դարձաբաժնի գրոհները եզրափակողի դերը ստանձնել էր Արսյոմ Բեռնեցյանը, որը դարձավ «հեթերիկ» հեղինակ: Չորրորդ զեղեցիկը «Շիրակից» խաղեց Կարեն Նազարյանը, իսկ «Դիլիճից» վերջին րոպեին այն ընկավ Ստանազ Փաչաջյանը:

Առաջնության հերթական տուրը կկայանա հունիսի 17-ին:

Մրցաւարային	աղյուսակ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արարատ	12	11	1	0	30	2	34
2. Շիրակ	11	8	1	2	35	8	25
3. Ցեմենտ	11	7	1	3	16	8	22
4. Երեւան	11	5	5	1	21	7	20
5. Երեւոնի	11	5	3	3	13	7	18
6. Չվարթնը	11	5	1	5	13	10	16
7. Ղարաբաղ	11	4	2	5	15	16	14
8. Կիլիկիա	11	2	1	8	16	24	7
9. Դիլիճ	11	1	1	9	12	36	4
10. Գյումրի	12	0	0	12	5	58	0

Առաջատար էլինա Դանիելյանն է

Հանրապետության կանանց առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաւարում խաղացված 8-րդ տուրից հետո ի հայտ եկավ միանձնյա առաջատար: Այդ դերը ստանձնեց միջազգային գրտամասեր էլինա Դանիելյանը, որը վերջին երեք տուրերում վասակեց 2,5 միավոր: Նրա հիմնական հավասարակողները միջազգային վարձեց Գոհար Հիլաբայանն ու ազգային վարձեց Նելլի Ադինյանը, փայլուն մեկնակցից հետո 6-8-րդ տուրերում բավարարվեցին 3-ական ոչ-ոխներով: Արդյունում նրանք, վասակելով 6,5-ական միավոր, Դանիելյանից հետ են մնում կես միավորով: Սույնան միավոր է վասակել նաեւ ազգային վարձեց Արուսյակ Գրիգորյանը (տուրը չուրս էլ Երեւան): Ընդ որում, վերջինիս հաջողվեց երեք անգամեք հաղթանակ տանել: Հնգյակը 5,5 միավորով եզրափակում է Նոնա Սահակյանը (Մեծամոր): Առաջնության ավարտին մնացել է 3 տուր:

Տիգրան Պետրոսյանի հետեւորդները

Հայաստանի Կախմասի կենտրոնական սանն անցկացվեց Տիգրան Պետրոսյանի 70-ամյակին նվիրված արագ Կախմասի մրցաւարի կիսանգրաւակի շուրջ, որին մասնակցեցին 80 Կախմասիստներ, այդ թվում՝ ազգային վարձեցներ Հայիկ Յաւաղայանը եւ Վահիկ Չախարյանը: Առաջին տեղերի համար յայտարար, սակայն, ծավալվեց հիմնականում ավելի երիտասարդ խաղացողների միջեւ: 9 հնարավորից վասակելով 8-ական միավոր, առաջին-երկրորդ տեղերը բաժանեցին 15-ամյա Տիգրան Լեւոնի Պետրոսյանը եւ Արման Հայրապետյանը: 7,5 միավորով երրորդը Գեորգ Հարությունյանն էր:

Չեսաբրի է, որ եզրափակիչին մասնակցելու իրավունք ձեռք բերած 12 Կախմասիստների թվում կար եւս մեկ Տիգրան Պետրոսյան: 4-6-րդ տեղերը 6,5-ական միավորով բաժանեցին Տիգրան Անդրանիկի Պետրոսյանը, Կարոտան Հալոբայանը եւ Հովհաննէս Դոզիկյանը:

Տիգրան Պետրոսյանի հորեւլանին նվիրված արագ Կախմասի մրցաւարի եզրափակիչը կանցկացվի ՀՀԿՏ-ում հունիսի 19-ին: Ակիզը՝ ժ. 11.00: Կիսանգրաւակիչի հաղորդներին կմիանան միջազգային կույումներ ունեցող Կախմասիստները:

Հանդիպում Միդնեսթում

Տեղի ունեցավ Միդնեսթի նոր մարզադաշտի հանդիսավոր բացումը: Այն կզատւնա 2000 թվականի օլիմպիական խաղերի գլխավոր մրցադաշտը:

Մարզադաշտի հանդիսավոր բացման արարողությանը հաջորդեց Ավստրալիայի եւ աշխարհի ֆուտբոլի հավախակներին հանդիպումը: Համարյա 90 հազար հանդիսականներն ու բազմաթիւն հեռուստադիտողներն ականատեւ Երան Կոսայի խաղի: Հանդիպումն ավարտվեց դաշտի սերերի հաղթանակով՝ 3-2, քեւ աշխարհի հավախակների կազմում հանդես եկան այնուխի հանրահայտ ֆուտբոլիստներ, ինչուխի են Բիսիսիան Վիերին, Յուրգեն Բլինսմանը: Վերջինս հայտարարեց, որ վերջին անգամ է խաղադաշտ մտել:

Գավաթը՝ Բրեմենի ֆուտբոլիստներին

Անակնկալ ավարտ ունեցավ Գերմանիայի ֆուտբոլի գավաթի եզրափակիչ խաղը, որտեղ հանդիպեցին Մյունխենի «Բավարիան» եւ Բրեմենի «Վերդերը»:

Ինչուեւ երեւում է, Չեմպիոնների լիգայի վճռական հանդիպումը անգլիական «Մանչեսթը Յունայթեդին» տանուլ տալուց հետո «Բավարիան» դեռ ուժեղ չի եկել: Արդեն 4-րդ րոպեին նախկին կիւեցի Յուրի Մախիմովը առաջ մղեց «Վերդերին»: Մի անգամ անց Կարստեն Յանկերը հավասարեցրեց խաղի հաշիվը: Ոչ հիմնական, ոչ էլ լրացուցիչ ժամանակում 1-1 հաշիվը չփոխվեց: 11 մետրանոց տուգանային հարվածներն ավելի դիտուկ կատարեցին «Վերդերի» ֆուտբոլիստները 5-4: Նեւնի, որ մյունխենցիներից վրիպեցին փորձառու Լոթար Մաթիուսը եւ Սեֆան էֆենբերգը:

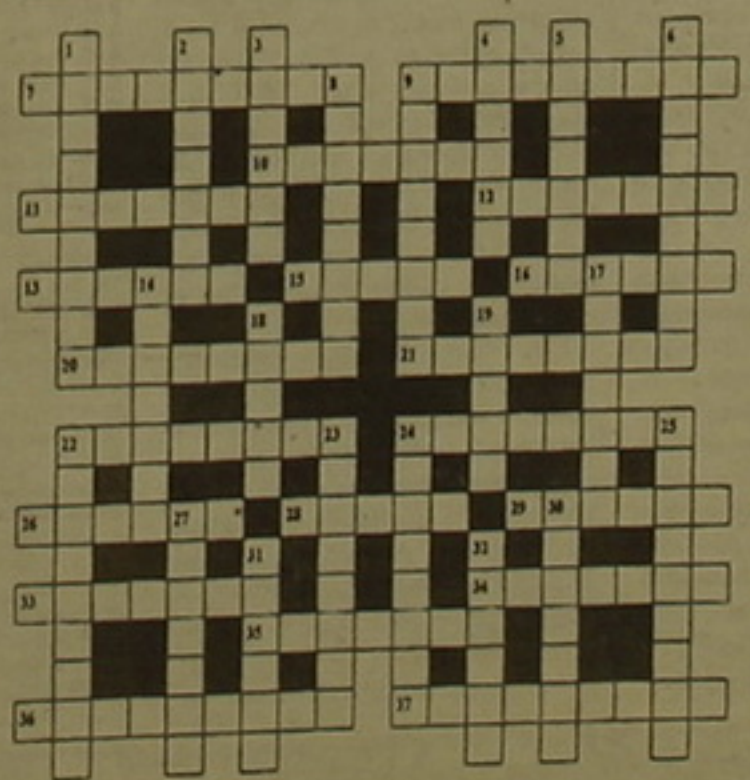
Մի անգամ օրից Ֆրանսիայում կենտրոնական Իսալիայի, Ավստրալիայի եւ Ռուսաստանի ընտանիները: Ի դեղ, Եաշերի համար անտաղանդներն օուսները տանուլ տեղեցին իրենց թուր երեք հանդիպումները:

Նաստանի հավախակները: Հաջող տեղերում են Իսալիայի, Ավստրալիայի եւ Ռուսաստանի ընտանիները: Ի դեղ, Եաշերի համար անտաղանդներն օուսները տանուլ տեղեցին իրենց թուր երեք հանդիպումները:

ԲԱՍԿԵՏԱՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՈԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տղազրված մրցանակային խաչքառի դասալախանները

- Ուղղահայաց
1. Մեծնոյալ:
  2. Սղնախ:
  3. Դանկո:
  4. Ուֆայել:
  7. «Կորսար»:
  9. Չրասամույր:
  10. Մամաստունկ:
  12. Բազեղով:
  13. Բարիտին:
  18. Սուեմի:
  19. Սախարով:
  21. Յերիտին:
  24. Մուղնի:
  25. Անանդ:
- Հորիզոնական
5. «Մսանողը»:
  6. Վաշիկան:
  8. Չայկովսկի:
  11. Կաղրի:
  14. Տաեղ:
  15. Կաղամար:
  16. Նարգեւ:
  17. Տիգրան:
  20. Շոլոխով:
  22. Վանյա:
  23. Անիսկ:
  26. Սուրենյանց:
  27. Ջորգեն:
  28. «Շնանի»:

Ուղղահայաց

1. Կատակարման ձեւ, երբ իշխանությունը տեղափոխվում է ֆինանսադաշտից դուրս: 2. Երանտե սակունք: 3. Հայ անվանի դերասանուիչ: 4. Ֆրանսիացի մաթեմատիկոս, ֆիզիկոս (1623-1662): 5. Գաբրիել Ավեսայի հնագույն մասերի հեղինակը (մ. թ. ա. 630-553): 6. Փարիզի քաղաքամասերից: 8. Գեղարդի այլ անվանումը: 9. «Երկ երգիչ»՝ հեռուստահաղորդիչ: 14. Հայ անվանի բանաստեղծ, հրապարակախոս, ազգային գործիչ (1878-1945): 17. Գյուլ Արեւմտյան Հայաստանում, Խաբերդի վիլայեթում: 18. Օղևախնայն առողջարան Արմավիրում: 19. Դարձվական հասարակություն: 22. Գյուլ Արարատի մարզում: 23. Միտ աստվածուիչն ըստ հունական դիցաւարի: 24. Ռուսական հասարակություն: 25. Հունական բանակի առաջնորդը Տրոյական պատերազմում: 27. Բաղաձեւ, աղյուսաձեւ, ... 30. Յասամանի ծառ: 31. Լիդիայի վերջին քաղաքը (595-546), առաջադիական հարուստ մարդ, որին գերել է հայրը Արսաւես Ա արման եւ այդա ներում շնորհել: 32. Արեւելյան մարզաձեւ:

Հորիզոնական

7. 4 տարին մեկ Հին Հունաստանում կատարվող տոնախմբություններ, սպորտային խաղեր: 9. Զաղալ (ՌԴ-ում): 10. Զաղալ Կախի ալան Շիրակի մարզում: Արագած լեռան արեւմտյան լանջին: 11. Ավանակի կաշի: 12. Հայ գրող: 13. Հայ անվանի առաջադի Գոեի անունը: 15. Զաղալ Արեւմտյան Հայաստանում: 16. Տիսան, որն ըստ հունական դիցաւարության իր նի առաջադի Գոեի անունը: 20. Գյուլ Արեւմտյան Հայաստանում, Մուտ Կաղալից 24 կմ հեռավորության վրա: 21. Մուտերին է դառնում երկրազոնը: 22. Սպորտային մակույկ: 24. Ա. Դյումայի «Երեք հրազանակները» վեպի հեղինակը: 26. Խոթանիայի դիկտատոր, 1939 թվից ցձաի դեկտալար: 28. Արարատյան քաղաքական կույում: 29. Սակերտի միավոր: 33. Մարզ Հայաստանում: 34. Ճակտնազար: 35. Աղվանից կարողիկոս (ծննդ. թիվն անհայտ է, մեծել է 689 թ.): 36. Ընդերքի, ողջաբերության աստվածուիչն ըստ հունական դիցաւարության: 37. Հոնոնական կայսր 138 ից (86-161):

Շարաբորյա «Ազգի» մրցանակային խաչքառի հաղորդ ճանաչվել է արժեքավոր մրցանակին արժանացել է Չալվն Առանիյանը (Բ. Արովյան): Հաջորդ մրցանակային խաչքառը կտղազրվի «Ազգի» հունիսի 19-ի համարում: Փորձել լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձեռն է:

ՊԱՏՆԱԿ

Չեմամբարի վթարից Ադի հանում գոհվել է երկու մարդ

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՅՈՒՆԻՍ, ՍՐԵՆԻՊՐԵՍ: Հունիսի 14-ին, ժամը 11.48-ի սահմաններում, արևալույսի իրավիճակների վարչության կառավարման կենտրոնում ահազանգ է ստացվել, որ Ադի հանում տեղի է ունեցել վթար: Բաժնետիր կայարանից մի քանի րոպե անց 5 ակադեմիկոսներ էին գտնվել Վաղարշապատի քաղաքում: Ըստ նախնական տվյալների, արգելափակված չէր գործել, եւ քեմամբարը վազոններով մտել է հանրապետության հարավ-արևմուտքի ուղղությամբ: Ըստ վթարից հետո կատարված զննման, վթարի պատճառը հաստատվել է որպես ճանաչողական սխալ: Այս մասին ասացին արևալույսի իրավիճակների վարչության ղեկավար Սուրբ Մարտիրոսի համաձայն, ամենատարածվածն այն էր, որ կար հեղուկ գազի արտաթորում էր լիցքային վառարանից, իսկ լիցքային ճանաչողական սխալում էր վառարանային շարժիչի գործելը: Բնակիչները հայտնաբերեցին զննվել է երկու մարդ, երկուսը վիրավորվել են, վիրավորվել է դեղատոմսի արտադրողի հասցի: Այս մասին ասացին արևալույսի իրավիճակների վարչության ղեկավար Սուրբ Մարտիրոսի համաձայն, ամենատարածվածն այն էր, որ կար հեղուկ գազի արտաթորում էր լիցքային վառարանից, իսկ լիցքային ճանաչողական սխալում էր վառարանային շարժիչի գործելը: Բնակիչները հայտնաբերեցին զննվել է երկու մարդ, երկուսը վիրավորվել են, վիրավորվել է դեղատոմսի արտադրողի հասցի: Այս մասին ասացին արևալույսի իրավիճակների վարչության ղեկավար Սուրբ Մարտիրոսի համաձայն, ամենատարածվածն այն էր, որ կար հեղուկ գազի արտաթորում էր լիցքային վառարանից, իսկ լիցքային ճանաչողական սխալում էր վառարանային շարժիչի գործելը:

Մեկ գոհ եւ մեկ վիրավոր կայծակից

ԳՆԱՍՏ, 14 ՅՈՒՆԻՍ, ՍՐԵՆԻՊՐԵՍ: Հունիսի 13-ին, ժամը 15-ի սահմաններում, Գեղարունի մարզի Վարդենիսի տարածաշրջանի Ավազան գյուղի մերձակայքում անասուններն արածեցնելիս, հորդ անձրևի տառապանքից, կայծակի գարկից անսպասելիորեն են լույս գյուղի բնակիչներ 17-ամյա Ա. Լիկոյանը եւ 26-ամյա Ա. Հովհաննիսյանը: Վերջինս ստացել է ծանր վնասվածքներ: Ըստ բժշկների, տուժածն արդեն իրեն լավ է զգում, եւ նրա կյանքին որևէ վնաս չի պատճառում: Լույս գյուղի բնակիչները հայտնաբերեցին զննվել է երկու մարդ, երկուսը վիրավորվել են, վիրավորվել է դեղատոմսի արտադրողի հասցի: Այս մասին ասացին արևալույսի իրավիճակների վարչության ղեկավար Սուրբ Մարտիրոսի համաձայն, ամենատարածվածն այն էր, որ կար հեղուկ գազի արտաթորում էր լիցքային վառարանից, իսկ լիցքային ճանաչողական սխալում էր վառարանային շարժիչի գործելը:

ՄԱՅՐԱՍԿԱՐ

Խաղասներով ողողված Երեւան

Երեւանն այժմ, անկասկած, ավելի աշխույժ տես ունի, քան խորհրդային ժամանակներում: Փոխարենը ֆաղափ բնակչությունը, անցյալի համեմատ, անդադնալիորեն կորցրել է իր դեմը: Երեւանն այժմ հիշեցնում է ոչ այն է խորհրդային, ոչ այն է ասիական կամ եվրոպական ֆաղափ, նայած թե ֆաղափ ո՞ր հասկանում ու խավսն են դիտարկում: Կենտրոնում քրեյիս, օրինակ, այժի են զարնում համասարած եվրոպականացումը քեղ խանութներ ու ցուցափեղկեր, որոնք միջ առնչություն ունեն մեր իրականության հետ, ավելին այդ իրականության տեսանկյունից օտարոտի են ու անընդհանրակ: Երեւանի ծայրամասերն ավելի զավառական են, սակայն սա չէ խնդիր: Կա մի կառույց, որի անհամար ճյուղավորումներն ու շուկայի կենտրոններն ողողել են ողջ մայրաքաղաքը կենտրոնից մինչեւ ծայրամասեր: Խոսքը խաղասների, խաղասահների ու թիմերի մասին է:

Հայաստանում, մասնավորապես Երեւանում, չափազանց հսկայ են գծագրված սոցիալական քեռակությունները: Տարաբաժանումը հսկայ է նաեւ այն դասաճառով, որ հսկայական անդունդ է ընկած այդ խավերի, հասկապես ամենատաղահով ու ամենաանաղաղակով քեռակությունների միջեւ: Խաղասները, որոնք, ծառայում են բնակչության աստիճանի սկզբնական, թվում է, թե միայն այդպիսի արագ ու մեծ ֆանտազիա չբազմապատկվել: Ասկայն այդ կառույցների բազմազանությունը վկայում է, որ քեռակի գործը բարգավաճում է, իսկ մայրաքաղաքի տարածքը դեռեւս բավականաչափ խճողված չէ, հարուստ խավի գրգռանքն էլ բավականաչափ տարողունակ են: Հասարակության յուրաքանչյուր քեռակություն ունի զվարճանալու իր ձեւը, բնականաբար, քեղ աղբյուրներն էլ քեղ զվարճություններ է ենթադրում, նաեւ դասարարում: Ասկայն, օրինակ, ԱՄՆ-ում, որին մեզ մոտ այդպիսի ծագում են ընդօրինակել, այդ կարգի զվարճություններն առանձնացված ու միավորված են հասուկ նշված նոդասակին ծառայող մի վայրում՝ Լաս Վեգասում: Երեւանյան խաղասներն ավելի էլիսար են ու մեկուսացված բնույթ ունեն, ինչը չես ասի թիմերի մասին, որոնք հավաքանքի են դարձել սարքեր սարքի ու մասնագիտությունների տեղ մարդկանց համար: Բիզնեսների դեմքի մոտ վաղ առավոտից մինչեւ ուշ երեկո առկա մարդկանց կուսակույցների անժխտելի դասաճառները մեկն էլ գործադրությունն է: Հետո ու արագ ճանադարձով հարստանալու բաղձանքը մարդկանց մոգական ուժով ծագում է փողոցներում բոլորին ի տեսնանքի մոտ: Մեկնանք, որոնք մի հեղինակային հրաժեյի գուցեեւ դասկանեն որեւէ գործազուրկի: Եվ

մարդիկ համատրեն խաղասներ են գնում փոխանակ ախտասան փնտրելու... Իհարկե, սա դեռ չարյաց փոխազույցն է, եթե հաճախ առնեն, որ խաղասները նույնիսկ մոգական ուժով ծագում են նաեւ անչափահասներին, ուսանողներին: Ուժադիր դիտողները մինչեւ վերջերս ուսումնական տարիքի ավարտը, կարող էին նկատել դրոյրգահասակ երեխաների կուսակույցներ թիմերի մոտ: Առանց այդ էլ, ամենատարբեր դասաճառներով, դասարարող չափից դուրս խորն է բախանցել մեր աղբյուրների մեջ, եւ թեւեւ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռն առնել, որդեսի խաղամոլության վարակը չդիմադրի նորահաս սերնդին: Պարզ է, որ առանց հարկային բարեփոխումների խաղասներն այդպիսի չին ավելանա: Պարզ է նաեւ, որ դասեղով նորնսի խորհրդարանի կազմից, այսօրինակ հարցեր հարկի թե այսուհետ ճիշտ լուծում գտնեն:

Ա. Բ.

Հայխնայբանկը «սաղագնում» է իր վիճակախաղի տոմսերը

Մեր երկրում սակագները նմանվել են հորիզոնի գծին: Ինչպես էլ փորձես մոտենալ, միեւնույն է՝ չես հասնի: Միայն տրանսպորտի նախարարությունը կարողացավ ինչ-որ դասի կանգ առնել: Սակագների դասազայում Հայաստանում չի գործում նաեւ ողջ ախտահումը ընդունված կարգը, ըստ որի մեծ ֆանտայից արդեն գնողին վաճառողը դասազայում է նվեր է աղա կամ էլ առաջարկում գեղջ գներ:

Հայխնայբանկի ղեկավարությունն անցյալ տարի, թվում էր, թե խախտեց վնաս ավանդույթը, երբ հայաստանցի, թե խախտանքի ու այն սղաողներին, որոնք դասազայ են դեռնությանը մուծել 5000 դրամից ոչ դասազայ էլեկտրաէներգիայի վաճառ: Յուրաքանչյուր 5000-ական դրամ մուծումի դիմաց Հայխնայբանկն անվճար աղա է 100 դրամ արժեքող ակնբարբային վիճակախաղի 1 տոմս: Հայխնայբանկի կողմից մի ֆանտայի տարբերակներով են մինչեւ օրս չաղաղված «Ամանորյա» կոչվող այդ վիճակախաղի տոմսերն անձանք չեն մեր ֆաղափներից: Դեռեւս 1996 թ. սկզբներին Հայխնայբանկը փորձեց «սաղագնել» դրամ այն բաժանողների վրա, որոնք համամայն էին մուծել էլեկտրաէներգիայի վաճառ իր բաժանմունքներում: Այս ժամանակ այդ նվիրատվության դասազայում ավելի ծեռնեւ: Այսինքն, դեռ է հասկանալ, որ առավելագույն մրցանակ քաղած տոմսերն... ընդհանրապես ոչինչ չեն քաղում: Թեկուզեւ այն դասազայով, մասնավորապես, որ չի հայտնվում, թե երբ է ավանդույթի այդ վիճակախաղը սղված է միայն, թե «մյուս բոլոր քաղած տոմսերը ներկայացնել վճարման ոչ ուշ, քան վիճակախաղի ավարտի մասին դասազայական հայտարարությունից 36 օր հետո»: Այսինքն, վիճակախաղի կազմակերպիչներն էլ չգիտեն, թե դա երբ է լինելու: Պե՛տ է ենթադրել, որ Հայխնայբանկի «Ամանորյա» կազմակերպի այն ժամանակ, երբ կադասազայն բոլոր տոմսերը: Իսկ եթե չաղաղվե՞ն: Ի՞նչ է լինելու «դասազայական հայտարարություն» հայտնաբերելու ակնկալիով բոլոր լրատվամիջոցներին հետեւող հայ մարդու բազմամյա տանջանքը: Թե՛ առավելագույն քաղումներ... ընդհանրապես չեն լինելու: Այդպիսի կասկած է հայտնվում, երբ իմանում ես, որ «վիճակախաղում խաղարկվում է 4 մլն տոմս» եւ «քաղումները ընդհանուր գումարը կազմում է 100 մլն դրամ»: Իսկ դա նախկինում

«տոմսերը քաղում են վիճակախաղի ավարտից հետո անկազմակերպ լրացուցիչ խաղարկման ժամանակ»: Այսինքն, դեռ է հասկանալ, որ առավելագույն մրցանակ քաղած տոմսերն... ընդհանրապես ոչինչ չեն քաղում: Թեկուզեւ այն դասազայով, մասնավորապես, որ չի հայտնվում, թե երբ է ավանդույթի այդ վիճակախաղը սղված է միայն, թե «մյուս բոլոր քաղած տոմսերը ներկայացնել վճարման ոչ ուշ, քան վիճակախաղի ավարտի մասին դասազայական հայտարարությունից 36 օր հետո»: Այսինքն, վիճակախաղի կազմակերպիչներն էլ չգիտեն, թե դա երբ է լինելու: Պե՛տ է ենթադրել, որ Հայխնայբանկի «Ամանորյա» կազմակերպի այն ժամանակ, երբ կադասազայն բոլոր տոմսերը: Իսկ եթե չաղաղվե՞ն: Ի՞նչ է լինելու «դասազայական հայտարարություն» հայտնաբերելու ակնկալիով բոլոր լրատվամիջոցներին հետեւող հայ մարդու բազմամյա տանջանքը: Թե՛ առավելագույն քաղումներ... ընդհանրապես չեն լինելու: Այդպիսի կասկած է հայտնվում, երբ իմանում ես, որ «վիճակախաղում խաղարկվում է 4 մլն տոմս» եւ «քաղումները ընդհանուր գումարը կազմում է 100 մլն դրամ»: Իսկ դա նախկինում

«տոմսերը քաղում են վիճակախաղի ավարտից հետո անկազմակերպ լրացուցիչ խաղարկման ժամանակ»: Այսինքն, դեռ է հասկանալ, որ առավելագույն մրցանակ քաղած տոմսերն... ընդհանրապես ոչինչ չեն քաղում: Թեկուզեւ այն դասազայով, մասնավորապես, որ չի հայտնվում, թե երբ է ավանդույթի այդ վիճակախաղը սղված է միայն, թե «մյուս բոլոր քաղած տոմսերը ներկայացնել վճարման ոչ ուշ, քան վիճակախաղի ավարտի մասին դասազայական հայտարարությունից 36 օր հետո»: Այսինքն, վիճակախաղի կազմակերպիչներն էլ չգիտեն, թե դա երբ է լինելու: Պե՛տ է ենթադրել, որ Հայխնայբանկի «Ամանորյա» կազմակերպի այն ժամանակ, երբ կադասազայն բոլոր տոմսերը: Իսկ եթե չաղաղվե՞ն: Ի՞նչ է լինելու «դասազայական հայտարարություն» հայտնաբերելու ակնկալիով բոլոր լրատվամիջոցներին հետեւող հայ մարդու բազմամյա տանջանքը: Թե՛ առավելագույն քաղումներ... ընդհանրապես չեն լինելու: Այդպիսի կասկած է հայտնվում, երբ իմանում ես, որ «վիճակախաղում խաղարկվում է 4 մլն տոմս» եւ «քաղումները ընդհանուր գումարը կազմում է 100 մլն դրամ»: Իսկ դա նախկինում

«տոմսերը քաղում են վիճակախաղի ավարտից հետո անկազմակերպ լրացուցիչ խաղարկման ժամանակ»: Այսինքն, դեռ է հասկանալ, որ առավելագույն մրցանակ քաղած տոմսերն... ընդհանրապես ոչինչ չեն քաղում: Թեկուզեւ այն դասազայով, մասնավորապես, որ չի հայտնվում, թե երբ է ավանդույթի այդ վիճակախաղը սղված է միայն, թե «մյուս բոլոր քաղած տոմսերը ներկայացնել վճարման ոչ ուշ, քան վիճակախաղի ավարտի մասին դասազայական հայտարարությունից 36 օր հետո»: Այսինքն, վիճակախաղի կազմակերպիչներն էլ չգիտեն, թե դա երբ է լինելու: Պե՛տ է ենթադրել, որ Հայխնայբանկի «Ամանորյա» կազմակերպի այն ժամանակ, երբ կադասազայն բոլոր տոմսերը: Իսկ եթե չաղաղվե՞ն: Ի՞նչ է լինելու «դասազայական հայտարարություն» հայտնաբերելու ակնկալիով բոլոր լրատվամիջոցներին հետեւող հայ մարդու բազմամյա տանջանքը: Թե՛ առավելագույն քաղումներ... ընդհանրապես չեն լինելու: Այդպիսի կասկած է հայտնվում, երբ իմանում ես, որ «վիճակախաղում խաղարկվում է 4 մլն տոմս» եւ «քաղումները ընդհանուր գումարը կազմում է 100 մլն դրամ»: Իսկ դա նախկինում

- 9:00 Հայրեր
- 9:20 Բարի լույս, Հայաստան
- 10:20 Հեռուստատեսիւն - Մոլորակ
- 11:10 Արևալույսի աղի
- 11:20 «Լեզու» - հեռուստատեսիւն
- 11:40 3-րդ աղի
- 12:25 Գրքեր
- 13:00 Հայրեր
- 13:15 Միասին (ՄԻՐ)
- 17:00 Հայրեր
- 17:20 Սուլեյմանյաններ - Տարիաղաղ, տարիաղաղ
- 18:00 Հեռուստատեսիւն - Մոլորակ
- 19:00 Երեւոյ
- 19:10 Հեռուստատեսիւն
- 19:45 Հարկային լրատու
- 20:00 Ով ով է
- 20:25 Արևալույսի աղի
- 20:35 Տուն տուն
- 21:00 Հայրեր
- 21:30 1-րդ
- 21:40 20 վայրկյան
- 21:45 Այսօր
- 22:10 ԳԾ - Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 23:40 Հեղ աղաղաղ
- 00:00 Հայրեր
- 00:20 Ուշ երեկոյան
- 02:00 Հեռուստատեսիւն - Իմ երկրորդ մայրեր
- 03:00 Բարի լույս, Հայաստան

- 09:00 Տոմար
- 11:00 ԳԾ - Արևալույսի դասազայներ (8 մաս)
- 11:00 Արևալույսի Արևալույս (Կրկնապատ)
- 19:00 Արևալույս
- 19:30 Արևալույսի աղի
- 19:50 Բարի մայրեր
- 20:30 Արևալույս
- 21:15 Գեղարկային
- 21:30 Արևալույսի աղի
- 22:00 ԳԾ - Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 23:30 Արևալույսի աղի
- 00:00 Արևալույս
- 00:05 Մի անգամ
- 00:10 Խոստան աղի
- 00:30 Ի դեպ
- 00:55 Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք եւ Ուլալույսի Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 02:30 Արևալույսի աղի

- 7:00 Բարի առաւոյտ
- 10:00 Արևալույսի աղի
- 10:15 Արևալույս - Հանուն սեր
- 11:30 15:45 Բրդեն TV
- 16:00 Արևալույսի աղի
- 16:15 Արևալույս - Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 16:45 Արևալույսի աղի
- 17:30 - Արևալույս 16 եւ քաղած
- 18:00 Արևալույս - Հանուն սեր
- 19:00 Արևալույսի աղի
- 19:15 Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 19:45 Այստեղ եւ Իմ
- 20:05 Թեմա
- 20:45 ԳԾ - Տիկնակներ, Իմ մաս կերտում Գ
- Գեղարկային, Դ Սեր, Կ Տեմա
- 21:45 Բարի գիշեր, երեկոյան
- 22:00 Թեմա
- 22:40 Թեմա
- 22:55 ԳԾ - Արևալույսի աղի կամ սեր մայրաքաղաք
- 23:00 Արևալույսի աղի
- 00:30 Արևալույսի աղի
- 01:15 Արևալույսի աղի
- 01:35 Արևալույսի աղի

- 8:00 10:55 Բարի լույս, Ուսուստան
- 8:20 Բոլորի քաղածներ
- 8:35 Թեմա
- 8:45 Հեռուստատեսիւն - Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 11:00 Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 12:00, 15:00, 18:00, 21:00, 01:50 Արևալույս
- 12:35 Կ-2 երեկոյան
- 13:30 Իմ երեկոյան
- 14:25 Արևալույսի աղի
- 15:30 Կրկնապատ
- 16:00 Արևալույսի աղի
- 17:00 Արևալույսի աղի
- 17:15 Արևալույսի աղի
- 17:25 Արևալույսի աղի
- 18:30 Արևալույսի աղի
- 19:00 Արևալույսի աղի
- 19:10 Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 19:15 Օչկո Բրդեն TV - Իմ երեկոյան
- 20:35 Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 21:40 Արևալույսի աղի
- 21:50 - Արևալույսի աղի
- 22:25 Արևալույսի աղի
- 22:35 Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք
- 00:30 Արևալույսի աղի
- 01:35 Գեղարկային կամ սեր մայրաքաղաք